

בס"ד

סגולת
'הריני מקבלי'
'ואך צדיקים'

בקשר למצב העולם
שהולך ומתדרדר מיום ליום

פתח דבר

חורף תשד"מ היה חורף סוער בבית מדרשו של כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו. בחוץ, שרר מתח גדול בין ארצות הברית וברית המועצות, שהחל כבר בתחילת חודש כסלו. מתח זה הביא לחשישות כבדים מפני מלחמה גרעינית, חלילה. העולם געש ורעש, והדבר הטריד את הרבי במאוד.

התגובה הרוחנית של הרבי

בהתוועדות י"ט כסלו תשד"מ, השמיע הרבי שיחה חריפה על הנושא של "מלכויות מתגרות אלו באלו" באופן מבהיל שכמוהו לא היה בעולם. הרבי קשר זאת גם להתנהגות בין אדם לחברו בעם ישראל. כתגובה למצב, הציע הרבי מספר תקנות:

1. אמירת "הריני מקבל עלי מצות עשה של ואהבת לרעך כמוך" כהקדמה לתפילת שחרית.

2. אמירת פסוקים מסוימים לאחר כל תפילה: "אל תירא", "עוצו עצה", "עד זקנה", ובנוסף הפסוק מספר תהילים "אך צדיקים יודו לשמך".

הרבי הדגיש שגם מי שאינו מתפלל בנוסח האר"י יכול להוסיף פסוקים אלו, שכן הם פסוקים ומילים מהאר"י ולא תפילות חדשות. הוא הבהיר שאין חשש להפסק בתפילה, כיוון שאומרים אותם במקומות שמוותר להפסיק.

הפצת התקנות

הרבי הרחיב על נושא זה בהמשך ההתוועדות בשבת פרשת וישב. לאחר מכן, הדברים יצאו לאור בדפוס, לאחר הגהתו של הרבי, הן באידיש והן בלשון הקודש.

כעבור מספר שבועות, ב-כ"ו בטבת תשד"מ, קבוצה של עשרה בחורים, תלמידים שלוחים, נסעה ליוהנסבורג שבדרום אפריקה, במטרה לייסד שם ישיבה. הרבי הסכים לקבלם ליחידות מיוחדת (בגן עדן התחתון) לאחר תפילת מנחה. במעמד זה, מסר הרבי בידו הקדושה את החוברת המוגהת לכל אחד מהשלוחים. הרבי אמר להם באידיש: "כאן מדובר על 'הריני מקבל' ו'אך צדיקים', הרי הכל כבר נמצא בלקוטי שיחות, ממילא חוסכים לדבר על זה שוב."

בשבוע שלאחר מכן, ביקש הרבי להדפיס ספרי תניא בכל מקום ומקום בעולם. בסעודת משיח באחרון של פסח של אותה שנה, התקין הרבי את תקנתו הקדושה של לימוד הרמב"ם היומי.

ראינו שתוך כדי חמישה חודשים, הפעיל הרבי שלוש תקנות חדשות:

1. אמירת "הריני מקבל" ופסוקים נוספים.
2. הדפסת ספרי תניא בכל מקום בעולם.
3. לימוד הרמב"ם היומי.

הראשונה מביניהן הייתה בוודאי לאור המצב הבלתי רצוי, וייתכן שגם התקנות האחרות היו קשורות למצב בעולם.

ארבעים שנה מאוחר יותר

בשנת ה'תשפ"ד, נפגשה הקבוצה מיוהנסבורג לחגוג ארבעים שנה מאז תחילת שליחותם. מתוך דיבוק חברים והתוועדות חסידים, נסבו הדיבורים אודות היחידות ההיא וההוראה הישירה בנוגע לתקנה על אמירת "הריני מקבל" ו"אך צדיקים".

מאחר שבשנה זו, ארבעים שנה מאוחר יותר, המצב בעולם דומה, לדאבוננו, למצב אז, עם מלכיות מתגרות אלו באלו באופן מבהיל, ובפרט לאור האירועים הטרגיים בארץ ישראל, כאשר יותר מאלף יהודים נטבחו ביום אחד של שמחת תורה, הי"ד, ומאז מתקיימת מלחמה קשה כמעט שנה שלימה, בה נפלו מאות יהודים הי"ד, וההשלכות העולמיות שזה משפיע באופן מבהיל בכל העולם לשנאת ישראל היל"ת - חשבו חברי הקבוצה שהזמן גרמא לצאת לעולם כולו באופן של "שטורעם" (סערה), להזכיר ולעורר את כל אחינו בני ישראל להתגבר על החושך תוך כדי אמירת הפסוקים הנ"ל ו"הריני מקבל".

אמירת 'הריני מקבל' ו'אך צדיקים' - בוודאי תועיל למצב!

בשיחת שבת פרשת מקץ תשד"מ, זמן קצר לאחר ההוראה הנ"ל של הרבי - דיבר הרבי בכאב רב ובאריכות רבה על המצב הבטחוני בארץ ישראל. לפתע עצר הרבי ושאל: מהי התועלת בכל הדברים האמורים? הרי כבר דובר ברוח זו כמה וכמה פעמים, ואף על פי כן לא הועילו הדברים!?

על עצם השאלה השיב הרבי במשל מאדם שצועק מכאב כאשר חותכים את אצבעו, וכאשר שואלים אותו: מדוע אתה צועק, הרי זה לא מועיל? - תשובתו היא: כשכואב צועקים!

אבל אז הוסיף הרבי את הדברים הבאים, שצריכים להניע כל אחד מאיתנו לעסוק בהפצת ההוראה של הרבי. וכך אמר הרבי:

ביחד עם זה, ישנה עצה שהיא **בודאי תועיל** (במוקדם או במאוחר), והיא - העצה האמורה לעיל אודות ההוספה בתפילה, הן בהתחלת התפילה - אמירת "הריני מקבל עלי כו", והן בסיום התפילה - "אך צדיקים גו' ישבו ישרים את פניך".

וכאמור - עצה זו **חייבת להועיל**, על פי המבואר ב"תורת אמת" אודות גודל העילוי ותפלת הציבור, שמכיון ש"הן א-ל כביר ולא ימאס", הרי בודאי שתפלה זו מתקבלת ופועלת פעולתה - שנפעל הענין ד"ישבו ישרים את פניך", "לישב בשלוה".

קריאה לפעולה

לאור המצב בעולם מאז פרצה המלחמה בשמחת-תורה תשפ"ד, והצורך בישועת ה' לתושבי ארץ ישראל בכלל, ולחטופים המוחזקים בצרה ובשבייה, ומכיוון שזכותי לקבל מהרבי את הקונטרס המיוחד - התעוררתי להדפיס את הקובץ שלפניכם, שבו מודפסת השיחה עם פענוח כל מראי-המקומות, וגם צילומי מקורות המופיעים בספרי הראשונים כמלאכים בנוגע לאמירת "הריני מקבל" ו"אך צדיקים".

ומקרב לב פונה אני לכל אחד ואחת: אנא היו שותפים להפצת המסר החשוב, שכדברי הרבי "עצה זו חייבת להועיל"!

אם ברצונכם לקבל העתק דיגיטלי של הקובץ - הקליקו bit.ly/HAREINI או סקרו את הברקוד. תוכלו להעביר את הקובץ לרבני קהילות, גבאי בית כנסת וכדומה, וזכות הרבים והצלת עם ישראל - תלוי בכם!

תקוותנו שכל זה יביא להתייצבות בארץ הקודש ובכל העולם כולו, ובלי דאגות ועצב. יתגלה שכל אלו הם סימנים להתקרבות באת משיח צדקנו - כפי שמובא בשיחה. וכאמור חז"ל המצוטט על ידי הרבי כמה וכמה פעמים: "בני, אל תתיראו, הגיע זמן גאולתכם", בגאולה האמיתית והשלימה על ידי משיח צדקנו, במהרה בימינו ממש.

ז' מר-חשון ה'תשפ"ה

מאיר אליעזר שמוקלר

לתגובות והערות:

Hareinimekabel5744@gmail.com

בספר כוונת האר"י כתוב: קודם כל תפלה וקבל עליו
מצות עשה של ואהבת לרעך כמוך. ויכוין לאהוב כל אחד
מישראל כנפשו. ואם יש איזה צרה ח"ו בביתו או בבניו,
ישתתף בצערו, ויתפלל עליו. וזו סגולה אמיתית שיקבל
תפלתו כמו תפלת כל ישראל. על כן יאמר פסוק זה:

הֲרִינִי מְקַבֵּל עָלַי מִצְוֹת עֲשֵׂה שֶׁל וְאֶהְבֶּת לְרַעֲךָ כְּמוֹךָ.

כשרוצה לצאת מבית הכנסת,
ישב מעט ויאמר:

אֵךְ צְדִיקִים יוֹדוּ לְשִׁמְךָ יִשְׁבוּ יִשְׂרָאֵל אֶת פְּנֶיךָ

מתוך סידור תפילה ישרה וכתר נהורא ברדימשוב

שני מערכים הנ"ל הוכחו כבר בכמה וכמה ספרים, בדרשות שלפנינו, ולרגל המצב
שנתחדש שזקוקים להוספה בתפילה כזו - ראוי להתנהג ע"פ הצעת גדולי ישראל בדרשות
שלפנינו [דרי"ם: דרימ"ם, דרש"ל, האר"י"ל, הב"ח והס"ג, ארמ"ר הוקן, ועוד ועוד]

לכות רפא-ל צבי בן אסתר רעשא ומאיר אליעזר בן טנה להצלתה בכל בני"ר

דוגמא לשלט לתליה בבתי הכנסת.
אם ברצונכם להוריד קובץ מוכן להדפסה
הקליקו bit.ly/SHULPOSTER
או סרקו את הברקוד וקבלו קובץ מוכן

בס"ד

הקדמה כללית

על סגולת ההוספה
באהבת ישראל ותפילה
לביטול גזירות וקירוב הגאולה

משיחות י"ט כסלו
וש"פ וישב כ' כסלו,
ה'תשד"מ

א. בקשר למצב העולם שהולך ומתדרדר מיום ליום¹, כפי שרואים לאחרונה ש"מלכיות מתגרות זו בזו"² באופן מבהיל ביותר (ובפרט שרוצים לערב בזה ח"ו את בני ישראל כו'),

הנה אף שענין זה הוא מסימני הגאולה, כלשון חז"ל² "אם ראית מלכיות מתגרות זו בזו צפה לרגליו של משיח" – הרי בנוגע לענין הבלתי-רצוי שבזה. בודאי יצאו כבר ידי חובה לכל הדעות [ועל דרך זה בנוגע לשאר הסימנים בענינים בלתי רצויים³], ולא נותר עתה אלא לצפות "לרגליו של משיח", ולכן,

אחת במלכות אחרת (ולא "אלו באלו"):

עיקר ההתגרות בימינו אלו היא - בין שני מעצמות-העל ארצות-הברית וברית-המועצות המתגרות אחת בחברתה ("זו בזו"). אין הכוונה להתגרותם בדרום אמריקה - שכן התגרות זו אינה שייכת כלל למצבם של בני"י, אלא הכוונה להתגרותם במזרח התיכון, הן בנוגע ללבנון, והן בנוגע למצרים כו', שבנוגע להתגרות זו צריכים להשתדל ביותר שהדבר לא יפגע ח"ו בבני"י.

ואף ששם (בלבנון) ישנה התגרות של כו"כ מלכיות, מוסלמים ונוצרים וכו' ("אלו באלו") הרי הסיבה העיקרית לכך היא - התגרותם של שני מעצמות-העל, ועד שלולי זאת - היתה מתבטלת כבר מזמן ההתגרות המתנהלת בין העמים הקטנים.

ולכן, עיקר ההשתדלות צריכה להיות בנוגע לביטול הענין ד"מלכיות מתגרות זו בזו", ובדרך ממילא - תתבטל התגרותם של שאר המלכיות "אלו באלו".

3) שבסוף מס' סוטה.

בעקבות משיחא חוצפא יסגא ויוקר אימיר הגפן תתן פריה והיין ביוקר ומלכות תהפך למינות ואין תוכחת בית וועד יהיה לזנות והגליל יחרב והגבלן ישום ואנשי הגבול יסובבו מעיר לעיר ולא יחוננו וחכמות סופרים תסרח

1) ראה סוטה מט, א: בכל יום ויום מרובה קללתו משל חבריו.

רשב"ג אומר משום ר' יהושע מיום שחרב בהמ"ק אין וכו': אמר רבא בכל יום ויום מרובה קללתו משל חבריו, שנאמר בבקר תאמר מי יתן ערב, ובערב תאמר מי יתן בקר. הי בקר אילימא בקר דלמחר מי ידע מאי הוי אלא דחליף ואלא עלמא אמאי קא מקיים אקדושה דסידרא ואיאה שמיה רבא דאגדתא שנא' ארץ עפתה כמו אופל צלמות ולא סדרים הא יש סדרים תופיע מאופל.

2) כן הוא הלשון במדרש לקח טוב עה"פ לך יד, א. וב"ר פמ"ב. ד: מלכיות מתגרות אלו באלו. החילוק שבין הלשונות, והטעם שבפנים הובא הלשון דמדרש לקח טוב דוקא – נתבאר בשיחת ש"פ מקץ שבת חנוכה^[א].

[א] בנוגע לענין ד"מלכיות מתגרות כו" – הנה במדרש רבה (ב"ר פמ"ב, ד) הלשון הוא "מלכיות מתגרות אלו באלו" ואילו הלשון (דלעיל) "מלכיות מתגרות זו בזו" מקורו – בלקח טוב (עה"פ לך יד, א).

והטעם לדיוק הלשון "זו בזו" (כבלקח טוב) ולא "אלו באלו" (כבמדרש רבה) הוא - מפני שבנוגע למצב שאודותיו מדובר עתה, מתאים יותר הלשון "מלכיות מתגרות זו בזו", מלכות

צריכים כל אחד ואחת לעשות כל התלוי בהם לבטל את המצב הבלתי־רצוי מכל וכל.

ובודאי ביכלתו של כל יהודי לפעול בזה [פשיטא – לא על-ידי בזבוז זמן על קריאת עיתונים כדי לדעת מה קורה בעולם, ללא כל תועלת, אלא] – על-ידי הוספה בעניני תורה ומצוותי, שכללותם – תפלה תורה וגמ"ח, שעל-ידי זה "פדאני לי ולבני מבין האומות"⁴ [כלומר: תמורת זה שהקב"ה ("לי"), כולל – הניצוץ אלקי שבהם, נמצא בגלות ושבי' כביכול "בין האומות", נעשה הענין ד"פדאני", כך שהאומות מרגישים שהניצוץ אלקי אינו "בין האומות", אלא "על האומות"], ובמילא מתנהגים הם כדבעי (היפך הענין ד"מלכויות מתגרות"), וממלאים את תפקידם – "ועמדו זרים ורעו צאנכם"⁵.

זאת ועוד: בזמנים האחרונים מתפשטת – באופן מבהיל – ההנהגה ההפכית מאהבת ישראל, שלום ואחדות בין ישראל, עד למצב שמתגרים אלה באלה, ובודאי צריכים להשתדל לבטל מצב זה מכל וכל.

ובהתאם לכלל זה – צריכים בני-ישראל להוסיף בעבודתם, ובמיוחד – הוספה בתפלה ובקשה להקב"ה הקשורה עם ענינים הנ"ל: (א) הענין דאהבת ישראל – שלום ואחדות בין בני-ישראל, וכתוצאה מזה – שלום ואחדות בעולם כולו, היפך הענין ד"מלכויות מתגרות", (ב) ענין המנוחה – היפך הענין ד"מלכויות מתגרות", והיפך העדר האחדות והשלום בין ישראל [ובלשון

5) ישע'י סא, ה. וראה ברכות לה, ב^א.
[א] ר"ש בן יוחי אומר, אפשר אדם חורש בשעת חרישה, וזורע בשעת זריעה, וקוצר בשעת קצירה, ודש בשעת דישה, וזורה בשעת הרוח, תורה מה תהא עליה. אלא בזמן שישראל עושין רצונו של מקום מלאכתן נעשית ע"י אחרים, שנא' ועמדו זרים ורעו צאנכם וגו', ובזמן שאין ישראל עושין רצונו של מקום מלאכתן נעשית ע"י עצמן, שנא' ואספת דגנך.

6) הל' מלכים פי"ב ה"ד.

וראי חטא ימאסו והאמת תהא נעדרת נערים פני זקנים ילבינו זקנים יעמדו מפני קטנים בן מנוול אב בת קמה באמה כלה בחמותה אויבי איש אנשי ביתו פני הדור כפני הכלב הבן אינו מתבייש מאביו ועל מה יש לנו להשען על אבינו שבשמים.

4) ברכות ה, א.

פדה בשלום נפשי מקרב לי וגו' אמר הקב"ה כל העוסק בתורה ובגמילות חסדים ומתפלל עם הצבור מעלה אני עליו כאילו פדאני לי ולבני מבין אומות העולם.

הרמב"ם⁶ (אודות המנוחה דלעת"ל): "לא מלחמה ולא קנאה ותחרות", כדלקמן (ס"ג) – בהתאם לפסק-דין הרמב"ם⁷ "מצות עשה להתפלל כו' שואל צרכיו שהוא צריך להם", היינו, שכאשר נוסף צורך חדש (בהתאם למצב ההוה), יש חיוב להוסיף בקשה למילוי צרכיו החדש.

ובפרט כאשר ההוספה דשני ענינים אלו תהי' בענין שנוגע לכללות התפלה (כדלקמן ס"ב) – שאז נפעלת הוספה בכללות ענין התפלה, מלבד הבקשה הפרטית בענינים אלו.

ב. בין הענינים הנוגעים לכללות התפלה – ע"פ המבואר בספרי גדולי ישראל בדורות שלפנינו (כדלקמן) – ישנם ב' ענינים עיקריים:

(א) בתור הקדמה לתפלה – לומר "הריני מקבל עלי מצות עשה של ואהבת לרעך כמוך". שזה פועל יותר שהקב"ה ימלא הבקשות שבתפלה⁸.

8 ראה סה"ש ה'ש"ת ע' 157 שסיפר כ"ק מו"ח אדמו"ר דבעת סעודת הבר מצוה שלו שאל את אביו כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע מדוע אומרים הריני מקבל כו' לפני התפלה דוקא, והשיב לו: עיקר התענוג של האב הוא – בראותו שילדיו מתנהגים באופן של אחדות, ואוהבים זה את זה. ומכיון שתפלה ענינה בקשת צרכיו, הן צרכים גשמיים והן צרכים רוחניים, לכן קבעו לקבל המ"ע דאהבת ישראל קודם התפלה דוקא, כדי לעשות נחת רוח לאבינו שבשמים קודם הבקשות שבתפלה.

ראה גם קובץ מכתבים לתהלים ע' 199^[א]. וראה ספר-הערכים-חב"ד ערך אהבת ישראל סי'א^[ב].

[א] בהועידה ההיא . . . ביאר הוד כ"ק רבנו הזקן את המאמר, דאָס וואָס עס קען אויפטאָן אַ חסידישער פאַרבריינגען קען מלאך מיכאל ניט אויפטאָן [- מה שיכולה לפעול התועודות

7 ה'ל' תפלה פ"א ה"א-ב^[א] (וראה גם ספהמ"צ להצ"צ שרש מצות התפלה בתחלתו^[ב]. ושו"נ).

[א] מצות עשה להתפלל בכל יום . . . נשים ועבדים חיבין בתפלה לפי שהיא מצות עשה שלא הזמן גרמא אלא חיוב מצוה זו כך הוא שיהא אדם מתחנן ומתפלל בכל יום ומגיד שבחו של הקדוש ברוך הוא ואחר כך שואל צרכיו שהוא צריך להם בבקשה ובתחנה ואחר כך נותן שבח והודיה לה' על הטובה שהשפיע לו כל אחד לפי כחו.

[ב] בשרש מצות התפלה. יש מחלוקת בין הפוסקים אם הוא מ"ע מדאורייתא או מדרבנן וכמו שהובא בס' החינוך מצוה תל"ג, והנה רוב מוני המצות כמו הסמ"ק והרשב"ץ (וכ"ד הרמב"ן בחינוך שם) העלו דהתפלה בכל יום והנוסח התפלה הוא מצוה מדרבנן, אך מדאורייתא הוא המצוה שיתפלל האדם ויבקש בעת מן העתים אשר יצטרך לדבר מן הדברים כמו בעת צרה וכיצא, אז היא מ"ע מדאורייתא שציונו הש"י בזה שיבקש האדם זה ממנו ית' לבד שיושעו ע"ז.

ומקור הדבר – בכתבי האריז"ל⁹, ואדמו"ר הזקן מביא זאת בסידורו¹⁰

– סידור שסידרו שיהי' שוה לכל נפש¹¹ (אף שלא הביא בסידורו כמה וכמה מכוונות האריז"ל).

מצות ואהבת לרעך כמוך ויכוין לאהוב כל א' מבני ישראל כנפשו כי עי"ז תעלה תפילתו כלולה מכל תפילות ישראל ותוכל לעלות למעלה ולעשות פרי ובפרט אהבת החברים העוסקים בתורה כיחד צריך כל א' וא' לכלול עצמו כאלו הוא אבר אחד מן החברים שלו ובפרט אם יש להאדם ידיעה והשגה לדעת ולהכיר לחברו בבחינת הנשמה ואם יש איזה חבר מהם בצרה צריכים כולם לשתף עצמם בצערו או מחמת חולי או מחמת בנים ח"ו ויתפללו עליו וכן בכל תפילותיו וצרכיו ודבריו ישתף את חברו עמו ומאד הזהירני מורי ז"ל בענין אהבת החברים שלנו של חברתינו.

[ב] קודם תפילת שחרית יקבל עליו מצות עשה של ואהבת לרעך כמוך.

[ג] על פי הסוד יש לומר פסוק ואני ברוב חסדך קודם בואו לבית הכנסת ובכניסתו יאמר בבית אלקים נהלך ברגש ויקבל עליו מצות עשה של ואהבת לרעך כמוך קודם תפלה.

[ד] ראה מילואים ב.

10 לפני "מה טובו". פרטי המנהגים בזה – ראה בהנסמן במאמרי אדה"ז שם.

ראה מילואים ב.

11 ראה לקו"ש חכ"ב ע' 115 ועוד.

[מתורגם:] ידוע גודל הדייק של בסדר של אדמו"ר הזקן בכל עניניו, ובפרט ב"סדר תפילה" שתוכנו הוא "סדר תפילות מכל השנה" – מובן שסדר זה בתכלית הדייק... בפשטות יש לבאר את הטעם שאדמו"ר הזקן שינה בסידורו מהסדר בסידור האריז"ל, כי סידור אדמו"ר הזקן הוא, כידוע, שווה לכל נפש, לא כסידור

חסידי מלאך מיכאל לא יכול לפעול], במשל נפלא.

דרכם של קטנים, אמר רבנו הזקן, שהם חפצים כל דבר טוב רק לעצמם ולזולת אינם דואגים, ומקפידים על שלהם, ובטבעם מקנאים במה שיש לחבריהם, ומהם גם עינם רעה בשל אחרים, והם כעסנים ונרגזים ובעלי מדות רעות. ומבנים ומבנות כאלה האב מצטער צער רב, כשרצה האב להטיב חנוך ילדיו חפש ומצא מדריך טוב מלמד בר פועל ויתן את הילדים על ידו להדריכם ולחנכם, וכעבור איזה משך זמן הסתכל בארחות חיי ילדיו והתנהגותם הטובה באהבה באחזה בשלום ובריעות, איש את רצון רעהו ימלא וכל אחד דואג לטובת חברו כלטובת עצמו ומהם גם המניחים דאגת עצמם בשביל דאגת מילוי צרכי חבריהם, אז האב נתמלא עונג נח"ד מהנהגות בניו ומפליא לעשות לקיים משאלותיהם נוסף על גמול הטוב אשר גומל כעדינות לבבו להמדריך והמורה דרך בדרכי החיים.

[ב] ראה מילואים א.

9 שער הכוונות בתחלתו [א]. פע"ח שער עולם העשי' פ"א (דפוס קארעץ תקמ"א. דפוס דובראוונא. דפוס חדש – ירושלים, תש"מ. בדפוס קארעץ תקמ"ה הוא בשער ג' ספ"ב). סידור האריז"ל במקומו. מג"א או"ח רסמ"ו [ב]. שו"ע אדה"ז שם סי"א [ג]. – וכ"ה בכמה סידורים – נסמן במאמרי אדה"ז פרשיות ח"ב ע' תתקמא ואילך [ד].

[א] קודם שהאדם יסדר תפילתו בבית הכנסת מפרשת העקידה ואילך צריך שיקבל עליו

(ב) בסיום התפלה (אחרי אמירת ג' הפסוקים אל תירא, עוצו עצה, ועד זקנה², שמוסוגלים לפעול ביטול כל הגזירות¹³) – אמירת הפסוק "אך צדיקים גו"¹⁴, שגם זה הוא ענין כללי שנוגע לכללות התפלה, והרי מפסוק זה למדים¹⁵

ש"המתפלל צריך לשהות שעה אחת¹⁶ אחר תפלתו, שנאמר אך צדיקים יודו לשמך ישבו ישרים את פניך", היינו, שלאחרי התפלה – "יודו לשמך", צריך להיות "ישבו¹⁷, ישרים את פניך¹⁸".

אות לו – שזהו המקור לאמירת פסוקים אלו בסוף התפלה.

וראה לקו"ש חכ"א ע' 206 ואילך – הביאור דפסוקים אלו ושייכותם לביטול הגזירות כו'.

(14) תהלים קמ, יד.

אך צדיקים יודו לשמך ישבו ישרים את פניך.

(15) ברכות לב, ב. ירושלמי ברכות פ"ה ה"א. וראה שו"ע אדה"ז חאו"ח ר"ס צג[א].

[א] המתפלל צריך שישהה במקום שמתפלל שעה אחת קודם תפלתו כדי שיוכיח לבו למקום, שנאמר אשרי יושבי ביתך ואח"כ יהלוך סלה' ושעה אחת אחר תפלתו שלא תהא נראית עליו כמשאוי שממהר לצאת ממנה' שנאמר אך צדיקים יודו לשמך ואח"כ ישבו ישרים את פניך.

(16) להעיר מפסחים נח, א שתמידים הקרבנות שעה אחת.

(17) במקומות שבהערות 21-20 (ובכ"מ) הובא שאמירת "אך צדיקים" צ"ל מיושב אבל – לא נעתק זה בסידור אדה"ז. ובשער הכולל לא העיר ע"ז – משמע דלא נוהגין כן.

(18) פרש"י שם ד"ה יודו.

האריז"ל, שהוא ליחידי סגולה. וכפי שגם ידוע, שמתעם זה לא הכניס אדמו"ר הזקן בסידורו את כל הכוונות של האריז"ל (בסידורו) .. כדי שיהיה שווה לכל נפש – גם לאלה שאינם שייכים לכוון בפועל את הסודות.

(12) משלי ג, כה[א]. ישעי' ח, י[ב]. שם מז, ד[ג].

[א] אל תירא מפחד פתאם, ומשאאת וְשַׁעִים פִּי תִבֵּא.

[ב] עֲצוּ עֵצָה וְתִפְּרוּ, דַּבְּרוּ דָבָר וְלֹא יִקְוֶם כִּי עֲמֹנוּ אֶ-ל.

[ג] וְעַד זְקֵנָה אֲנִי הוּא וְעַד שִׁיבָה אֲנִי אֶסְבֵּל, אֲנִי עֲשִׂיתִי וְאֲנִי אֶשָּׂא וְאֲנִי אֶסְבֵּל וְאֲמַלְט.

(13) ראה אסת"ר פ"ז, יז קרוב לסופו: "ראה מדרכי שלשה תינוקות . . שאל לאחד מהם פסוק לי פסוקיך, אמר לו אל תירא מפחד . . פתח השני ואמר . . עוצו עצה . . פתח השלישי ואמר ועד זקנה.. כיון ששמע מדרכי כך, שחק והי' שמח שמחה גדולה, אמר לו המן מה היא זאת השמחה . . אמר (מדרכי) על בשורות טובות שבשרוני שלא אפחד מן העצה הרעה שיעצת עלינו", היינו, שמדרכי הי' בטוח שהגזירה נתבטלה כבר, בכחם של "עוללים ויונקים" (כלשון הכתוב – תהלים ח. ג). וראה שער הכולל פי"א

ומקור הדבר – פס"ד ב"סדר תפלות כל השנה" להרמב"ם¹⁹, שו"ת מהרש"ל²⁰, בב"ח ובט"ז²¹,

נוסף על מה שהובא בכמה סידורים: בסידור האריז"ל²², בסידור אדמו"ר הזקן – בשם²³ הרש"ל²⁴: "וכתב רש"ל שצ"ל פסוק זה", ובעוד ריבוי

ישרים את פניך שדרשו רז"ל שישהה מעט אחר תפילה.

[ב] ואחר כך ישב מעט, דגרסינן בפרק אין עומדין שחסידי הראשונים היו משהין אחר התפלה, דכתיב אך צדיקים יודו לשמך ישבו ישרים את פניך. ומורי ז"ל כשהיה יושב אחר התפלה היה אומר פסוק זה אך צדיקים וגו'.

21) או"ח סקל"ב.

[ט"ז:]: כתב מו"ח ז"ל [- הב"ח] בשם מהר"י פולק ז"ל בשם ר' מנחם מלונדרוש דמהא דאיתא בירוש' דפרק ת"ה שצריך לשהות אחר תפלת יוצר כדי הילוך ד"א קודם תפלת מוסף, לפיכך נראה שתקנו לו' תהלה בנתיים ליחידים, ואגב היחידים תקנו לו' אף בצבור, אף על פי שיש שהות הרבה בקריאת התורה, ומה שנהגו לומר קודם התפלה אשרי יושבי מפני שנהגו לשון המתנה שהיו שוהין שעה א' קודם תפלה ולאחר תפלה היו שוהין ג"כ שעה א' כדכתיב ישבו ישרים את פניך [שוב מצאתי בס' עץ חיים כן עססי קכ"ז] לפיכך נראה שתקנו לו' עלינו לשבח, ואני רגיל לומר אחר התפלה מיושב אך צדיקים יודו לשמך ישבו ישרים את פניך דומיא דאשרי יושבי, עכ"ל.

22) זלקווא – לר' שבתי מרשקוב.

וידוע שר"ש מרשקוב הי' אצל הבעש"ט, וסידורו יש בו "יחודים של האלקי קדוש הבעש"ט" (לשון שער הסידור).

23) ראה שער הכולל פי"א אות לז: "מה שהודיע לנו מקורו שהוא מהרש"ל הוא מחמת שבפע"ח לא נמצא לומר זה הפסוק". ובכל זאת הביא זאת אדמו"ר

19) ומכיון שהרמב"ם הכניס את "סדר תפלות" בספר היד שהוא "הלכות הלכות" (לשון הרמב"ם בהקדמתו) – הרי גם "סדר תפלות" (כולל גם אמירת הפסוק "אך צדיקים") היא הלכה.

נהגו מקצת העם לקרוא בכל יום אחר תחנונים אלו שיר מזמור שהיו הלויים אומרים בבית המקדש באותו היום, וקורין לדוד אליך ה' נפשי אשא כל המזמור, וקורין אמר רבי אלעזר אמר רבי חנינא תלמידי חכמים מרבים שלום וכו', אין כאלקינו אין כאדוננו אין כמלכנו אין כמושיענו, מי כאלקינו מי כאדוננו מי כמלכנו מי כמושיענו, נודה לאלקינו נודה לאדוננו נודה למלכנו נודה למושיענו, אתה הוא אלקינו אתה הוא אדוננו אתה הוא מלכנו אתה הוא מושיענו, אתה תקום תרחם ציון כי עת לחננה כי בא מועד. אך צדיקים יודו לשמך ישבו ישרים את פניך. ויבטחו בך יודעי שמך כי לא עזבת דורשיך ה'. כי כל העמים ילכו איש בשם אלהיו ואנחנו נלך בשם ה' אלקינו לעולם ועד.

20) סימן סד[א]. מטה משה (לתלמיד מהרש"ל) סרי"ז[ב].

[א] בבוקר כשאני בא לב"ה מתחיל אני בפסוק ואני ברוב חסדיך ומדלג הפסוק הראשון מה טובו אהלך שאמרנו בלעם ואף הוא אומר לקללה כדאיתא בפרק חלק וגם אין כאן מקומו, ופסוק האחרון ואני תפילתי אני מדלגו כי אין לאומרו אלא במקום שקבעו חכמים דהיינו במנחה בשבת על פי המדרש כמו שכתב הטור, ואח"כ כשאני יושב אומר אני אלו ב' פסוקים של אשרי אשרי יושבי ביתך ואשרי העם כו' ותו לא. וביציאתי מבית הכנסת אשב מעט ואומר אך צדיקים יודו לשמך ישבו

סידורים²⁵. וכן מצינו בסידור "סדר עבודת ישראל"²⁶ [שיש בו חכמה, נוסף למלאכה רבה] – סידור שנתקבל בתור פוסק אחרון בחוג דבני-ישראל, ראים ושלמים, שהלכו בשיטה ד"תורה ודרך ארץ" – שבסוף התפלה מובא הפסוק "אך צדיקים גו"²⁷.

ג. והעיקר – בשני ענינים אלה יש סגולה מיוחדת בנוגע למצב ההוא:

"הריני מקבל עלי מצות עשה של ואהבת לרעך כמוך":

כל עניני העולם תלויים בהנהגת בני-ישראל, וכן המצב ד"מלכיות מתגרות כו"²⁸

ולכן, מובן שצריכים להשתדל ביותר להוסיף בכל הענינים הקשורים עם אהבת ישראל ואחדות ישראל, מתחיל מקבלת מצוה זו קודם התפלה, שבודאי תפעל (קבלה זו) את פעולתה בנוגע למעשה בפועל,

[כלומר: נוסף לגודל החשיבות שבאמירה זו עצמה, דמכיון שזהו דיבור תורה (פסוק בתורה) ודיבור דתפלה (בתור הכנה לתפלה), הרי "קלין"²⁸ דאורייתא וצלותא סלקין לעילא²⁹ בקעין רקיעין כו" – הנה כתוצאה

תרכ"ח. וכ"ה בעוד סידורים מסוג זה. 27) אפשר שמפני ש"אך צדיקים" בסידור זה (סדר עבודת ישראל) נכתב כמה עמודים לאחרי התפלה (ובינתיים – הפסק כו"כ ענינים) – נשמט מסידורים לאח"ו המיוסדים על סידור זה.

28) תניא פ"מ בהג"ה הא' (נד, רע"ב) מוזח"ג קסח, ב. קו"א ד"ה להבין מ"ש בשער היחודים (קנד, סע"א).

29) בתניא שם ליתא תיבות אלו (סלקין לעילא), וכנראה שכצ"ל בתניא (והוא השמטת המעתיק), ובפרט שבב' הציונים שלפנ"ו בהג"ה זו מדייק דסליק.

הזקן בסידורו השווה לכל נפש.

24) להעיר שיחוס מהרש"ל הוא משבט יהודה ודוד המלך (ראה שו"ת מהרש"ל סכ"ט (בהערה – מכת"י שלו) שכ' יחוסו עד ר' יוחנן הסנדלר, ור"י הסנדלר הוא דור ד' לר"ג הזקן (שם הגדולים (להחיד"א) מע' מהרש"ל) בן ר"ש בן הלל הזקן שהי' מגזע דוד המלך (ירושלמי תענית פ"ד ה"ב. וראה שבת נו, א. ועוד. – הובא בספר יוחסין מאמר א' מע' הלל. ועוד)).

25) וכ"ה בסידור ר' יעקב עמדין. ועוד.

26) "מחובר ומסודר כו"ע" יצחק בן ארי' יוסף דוד" (לשון השער) – רעדלהיים,

מהמחשבה ודיבור טוב נעשה הענין ד"מצרפה למעשה"³⁰, כך שהדבר בא לידי הנהגה במעשה בפועל],

ועל-ידי ההוספה באהבת ישראל ואחדות ישראל – "ל אשר יפעלו שלום (ועכ"פ שלילת מלחמה) גם בין האומות, ופשיטא שיפעלו שענין זה לא יפגע כלל וכלל בבני-ישראל!"³¹

ועוד ועיקר – מכיון שסיבת הגלות הוא ההיפך דאהבת ישראל³², הרי בהבטל הסיבה [ועאכו"כ כאשר ההנהגה תהי' באופן דאהבת חנם] יבטל במילא המסובב³³.

"אך צדיקים יודו לשמך ישבו ישרים את פניך":

הפירוש ד"אך צדיקים גו' ישבו גו'" הוא ישיבה בהתיישבות (שלכן למדו

בנוהג שבעולם, אם נוטל אדם אגודה של קנים, שמא יכול לשברם בבת אחת. ואלו נוטל אחת אחת, אפילו תינוק משברן. וכן את מוצא שאין ישראל נגאלין עד שיהיו כולן אגודה אחת, שנאמר בימים ההמה ובעת ההיא נאם ה' יבואו בני ישראל ובני יהודה יחדו וגו'. כשהן אגודים, מקבלין פני שכינה.

32 יומא ט, ב.

מקדש ראשון מפני מה חרב, מפני ג' דברים שהיו בו ע"ז, וגלוי עריות, ושפיכות דמים . . . אבל מקדש שני שהיו עוסקין בתורה ובמצות וגמילות חסדים מפני מה חרב, מפני שהיתה בו שנאת חנם, ללמדך ששקולה שנאת חנם כנגד שלש עבירות ע"ז גלוי עריות ושפיכות דמים.

33 להעיר גם מתנחומא שם: אין ישראל נגאלין עד שיהיו כולן אגודה אחת.

ראה פענוח להערה 31.

34 ר"פ וישב.

30 קידושין מ, א – בנוגע למחשבה טובה. ומזה מובן במכ"ש וק"ו בנוגע לדיבור (שבא מהמחשבה).

מחשבה טובה מצרפה למעשה, שנאמר אז נדברו יראי ה' איש אל רעהו ויקשב ה' וישמע ויכתב ספר זכרון לפניו ליראי ה' ולחושבי שמו, מאי ולחושבי שמו, אמר רב אסי אפילו חשב אדם לעשות מצוה ונאנס ולא עשאה מעלה עליו הכתוב כאילו עשאה. מחשבה רעה אין הקדוש ברוך הוא מצרפה למעשה, שנאמר און אם ראיתי בלבי לא ישמע ה'.

31 להעיר ממדרש תנחומא ר"פ נצבים: אם נוטל אדם אגודה של קנים שמא יכול לשברם כו'.

אתם נצבים היום, מה היום מאיר פעמים ומאפיל פעמים, אף אתם כשאפלה לכם, עתיד להאיר לכם אור עולם, שנאמר והיה לך ה' לאור עולם. אימתי, בזמן שתהיו כולכם אגודה אחת, שנאמר חיים כולכם היום.

מזה שצריך לשהות בו), מנוחה ושלוחה [כפרש"י עה"פ³⁴ "וישב יעקב" – "לישב בשלוחה"]. והבקשה היא ש"צדיקים" – כל ישראל, "ועמך כולם צדיקים"³⁵ – יהיו במצב של שלום ושלוחה, היינו, שתמורת המצב ד"מלכויות מתגרות אלו באלו" ומצב של היפך אהבת ישראל בין בני-ישראל. יהי מצב של מנוחה והתיישבות, כך שיוכל להיות הענין ד"אך צדיקים" ("עמך כולם צדיקים") יודו לשמך", עבודת התפלה, מתוך מנוחה והתיישבות, ללא מחשבות המבלבלות, עאכו"כ המדאיגות.

וגם: הבקשה היא "ישבו ישרים את פניך", שתוכנה – הענין ד"יראה גו' אל פני האדון הוי' גו"³⁷, עלי' לרגל לביהמ"ק "מידי חודש בחדשו ומידי שבת בשבתו"³⁸, בגאולה העתידה.

וענין זה נפעל על-ידי ההוספה בעבודת התפלה – דמכיון שתפלות

38) ישע'י סו, כג^[א]. וראה יל"ש ישע'י רמז תקג^[ב]. תקיד^[א].

[א] והיה מדי חדש בחדשו ומדי שבת בשבתו יבוא כל בשר להשתחות לפני אמר ה'.

[ב] כתיב והיה מדי חדש בחדשו והיאך אפשר שיבא כל בשר בירושלים בכל שבת ובכל חדש אמר רבי לוי עתידה ירושלים להיות כארץ ישראל וארץ ישראל ככל העולם כלו, והיאך באים בראש חדש ובשבת מסוף העולם אלא העבים באים וטוענים אותם ומביאים אותם לירושלים והם מתפללין שם בבקר והוא שהנביא מקלסן מי אלה כעב תעופינה.

[ג] זה שאמר הכתוב מתי אבוא ואראה פני אלקים, אמרו ישראל רבוננו של עולם אימתי אתה מחזיר לנו את הכבוד שהיינו עולים בשלשת פעמי רגלים ורואים את השכינה א"ל הקב"ה בני בעולם הזה הייתם עולים בשנה שלש פעמים כשיגיע הקץ אתם עתידים להיות עולים שם בכל חדש וחדש שנאמר והיה מדי חדש בחדשו וגו'.

35) ישע'י ס, כא. סנהדרין ר"פ חלק^[א].

[א] כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא, שנאמר ועמך כולם צדיקים לעולם יירשו ארץ נצר מטעי מעשה ידי להתפאר.

36) ראה שו"ע ודאדה"ז או"ח סצ"ו וסצ"ח^[א].

[א] המתפלל צריך שיכון בלבו פירוש המלות שמוציא בשפתיו, שנאמר תכין לבם תקשיב אזניך, וצריך שיראה עצמו כאלו שכינה שרויה כנגדו ויעיר הכוונה ויסיר כל המחשבות הטורדות אותו עד שתשאר מחשבתו וכוונתו זכה בתפלתו, ויחשוב כי אלו היה מדבר לפני מלך בשר ודם היה מסדר דבריו ומכון בהם יפה לבל יכשל, ק"ו לפני מלך מלכי המלכים הקב"ה שצריך לכון לפניו אף מחשבתו כי לפניו המחשבה כדיבור כי כל המחשבות הוא חוקר.

37) משפטים כג, יז.

שלש פעמים בשנה יראה כל זכורך אל פני האדן ה'.

במקום קרבנות תקנום³⁹. הרי ענין זה מהוה הכנה קרובה להקרבת הקרבנות כפשוטם, "כמצות רצונך"⁴⁰, בגאולה האמיתית והשלימה, שאז יהי, גם הענין דעלי' לרגל

— "ישבו ישרים את פניך".

ולהעיר גם ממאראז"ל⁴¹ "ז' כתות של צדיקים בגן עדן זו למעלה מזו, כת ראשונה⁴² אך צדיקים יודו לשמך ישבו ישרים את פניך" — עולמך תראה בחיך⁴³, נשמות בגופים.

אמר, אך צדיקים יודו לשמך ישבו ישרים את פניך.

[תרגום: אמר רבי יצחק, עתידים הם הצדיקים לראות את יצר הרע כמו הר גדול, ויתמהו ויאמרו, איך יכלנו להכניע את ההר הגדול העליון הזה?! ועתידים הרשעים לראות את היצר הרע דקיק כחוט של שיערה, ויתמהו ויאמרו, איך לא יכלנו להכניע את חוט השיערה כזה דקיק?! אלו יבכו ואלו יבכו. והקב"ה יבער אותו מן העולם וישחט אותו לעיניהם, ולא ישלט עוד בעולם, ויראו הצדיקים וישמחו, כמו שנאמר אך צדיקים יודו לשמך ישבו ישרים את פניך].

43 ברכות יז, סע"א^[א]. וראה תניא פי"ד (כ, רע"א)^[ב].

[א] [רש"י: עולמך תראה בחיך. כל צרכיך תמצא.

[ב] בדבר המסור ללב דהיינו שיהא הרע מאוס ממש בלב ושנאוי בתכלית שנאה או אפי' שלא בתכלית שנאה הנה זה אי אפשר שיהיה באמת לאמיתו אלא ע"י גודל ותוקף האהבה לה' בבחי' אהבה בתענוגים להתענג על ה' מעין עוה"ב. ועל זה אמרו רז"ל עולמך תראה בחיך כו' ואין כל אדם זוכה לזה כי זהו כעין קבול שכר.

39 ראה ברכות כו, ב. שו"ע אדה"ז או"ח סצ"ח ס"ד^[א].

[א] התפלה היא במקום קרבן ולכן צריך ליהרהר שתהא דוגמת הקרבן בכוונה ושלא יערב בה מחשבה אחרת כמו מחשבה שפוסלת בקדשים.

40 תפלת מוסף דשבת ויו"ט. וראה תו"ח ויחי צה, א ואילך. המשך וכנה (תרל"ז) פי"ז ואילך. ועוד.

41 ספרי ויל"ש עה"פ דברים א, י.

42 "ראשונה" — מלמטה למעלה. ועיין זח"א פרשתנו עה"פ בשיעור חומש דהיום (קצ, סע"ב)^[א]: לטורא רברבא כו', ובמפרשיו מפני דכל הגדול מחבירו כו'. — וראה ג"ח זח"א נט, סע"א.

[א] אמר רבי יצחק, זמינין אינון צדיקא למחמי ליצר הרע, כחד טורא רברבא, ויתמהון ויימרון. איך יכילנא לאכפיא ליה לטורא רברבא הדין עלאה. וזמינין רשיעיא למחמי ליה ליצר הרע, דקיק כחוטא דשערא, ויתמהון ויימרון. היך לא יכילנא לאכפיא לחוטא דשערא כדא דקיק. אלין יבכון ואלין יבכון. וקודשא בריך הוא יבער ליה מעלמא, ויכוס ליה לעינייהו, ולא ישלוט עוד בעלמא, ויחמון צדיקא ויחדון. כמה דאת

ד. ולכן:

מכיון שנמצאים אנו במצב מיוחד שזקוק להוספה בתפלה (כנ"ל ס"א)

— כדאי ונכון ביותר. שכל אחד ואחד מישראל (גם אלו שלא נהגו כן עד עתה) יאמר בתחלת היום לפני התפלה "הריני מקבל עלי מצות עשה של ואהבת לרעך כמוך", ולאחרי כל תפלה - הפסוק "אך צדיקים יודו לשמך ישבו ישרים את פניך", כאמור לעיל שבענינים אלו יש סגולה מיוחדת לתיקון מצב ההוה, ומה גם שעל-ידי-זה נפעלת הוספה בכללות ענין התפלה, כנ"ל.

ומובן בפשטות. שאין זה בסתירה ח"ו לנוסח של אותם החוגים שלא נהגו אצלם לומר את הנ"ל ע"ע — מכיון ששני דברים אלה הם במקום שאין בו חשש הפסק. ולא עוד, אלא שהם לפני התפלה ולאחריה [כלומר ענינים אלה הם הוספה ולא שינוי].

* * *

ה. מכיון שישנם כאלו שבנוגע לענין של הוספה בעניני קדושה, שואלים שלכאורה זהו "חדש" ו"חדש אסור מן התורה" (כהפתגם בכיו"ב של החתם סופר),

ובפרט בנוגע לנוסח התפלה שבזה ישנם שינויי נוסחאות⁴⁴, "נהרא נהרא

והנה האריז"ל בהיות נהירין לי' שבילי דרקייעא למד דעת את העם למי שאינו יודע את שבטו ותקן סדר מלוקט מכמה נוסחאות כידוע לבקיאים. ואם ישאל השואל לאיזה צורך הם י"ג הלא הי"ג כולל כולם וא"כ די בזה לבד התשובה. כי בזמן שהיו יודעים כל שבט ושבט ונוסח השייך לכל שבט ושבט בודאי הי' יותר טוב שכל אחד יכנס בשער שלו והטעם כמוס עמדי. אמנם בזה"ז שאינם יודעים השבטים (יותר טוב שאפילו היודעים שבטם) יכנסו בשער הכולל. והראיה שיש כהנים ולוים בינינו ואיך הי' לכולם נוסחא אחת, עכ"ל.

44) ראה פע"ח בתחלתו. לקו"א להה"מ סקל"ג. הקדמה לשער הכולל^[א].

בספר לקוטי אמרים מהרב המגיד דק"ק מעזריטש כתוב בענין הנוסחאות ח"ל ארז"ל י"ג השתחוויות היו במקדש נגד י"ג שערים שנרמזו (ביחזקאל מ"ח) לעתיד אי"ה. שער ראובן וגו' ושער הי"ג הכולל כולם. . והי"ב שערים הם שער לכל שבט כו' וכנגדן היו השתחוויות שהם המשכות כו' והתפלה שיוכל כ"א לעלות לשער שלו כו' והוא כנגד תקון הי"ג ונקה כו'.

ופשטי"י⁴⁵, ו"מנהג אבותינו בידינו"⁴⁶ [וכידוע גם הוראת כ"ק מו"ח אדמו"ר לשלוחים שנסעו לאחרי מלחמת העולם השני' למדינות שבהם דרו אחינו הספרדים (מרוקו, תונים וכיו"ב) – שתפקידם לסייע ולעזור להם. לעסוק בהפצת היהדות, הפצת התורה והפצת המעיינות, אבל לא להתערב במנהגים המקובלים בקהילות קדושות אלו, הן בנוגע לנוסח התפלה, והן בנוגע לשאר מנהגים (מלבד אלו שהחליטו בעצמם לשנות כו')] –

כדאי להבהיר (אף שזה מובן מעצמו) שאין שום מקום לטענות אלו:

אין זה דבר "חדש" – כי שני מנהגים הנ"ל הובאו כבר בכמה וכמה ספרים, בדורות שלפנינו, כנ"ל בארוכה.

ו"החידוש" שבהצעה זו הוא רק – שלרגל המצב שנתחדש שזקוקים להוספה בתפלה כו'. יתנהגו כאו"א כולם ע"פ הצעת גדולי ישראל בדורות שלפנינו [הרי הם: הרמב"ם, הרש"ל, האריז"ל, הב"ח והט"ז, אדמו"ר ר הזקן, ועוד ועוד], ואין בזה שום חשש דשינוי הנוסח כו', כנ"ל.

וגם זה אינו דבר חדש – שהרי כן הי' נהוג בכל דור, שכאשר נוסף בחושך דלעו"ז, הוסיפו בעיני טוב וקדושה, תורה ומצוותי, (ע"ד "בקעה מצא וגדר בה גדר"⁴⁷),

45) חולין יח, ב. נו, א'^[8].

[א] [רש"י:] נהרא נהרא ופשטיה. אין פשטי הנהר דומין זה חריף וזה עומד כך אין מנהג המקומות דומות.

46) ראה ירושלמי פסחים פ"ד ה"א. ביצה ד, סע"ב. רמב"ם הל' קדה"ח פ"ה ה"ה'^[8]. תוד"ה נפסל – מנחות כ, ב. ועוד.

[א] בזמן הזה שאין שם סנהדרין ובית דין של ארץ ישראל קובעין על חשבון זה, היה מן הדין

שיהיו בכל המקומות עושין יום טוב אחד בלבד אפלו המקומות הרחוקות שבחוצה לארץ כמו בני ארץ ישראל. שהכל על חשבון אחד סומכין וקובעין. אבל תקנת חכמים הוא שיהורו במנהג אבותיהם שבידיהם.

47) עירובין ו, א. וש"נ.

[רש"י:] בקעה מצא. עמי הארצים היו ומזלזלין במצות והחמיר עליהן לעשות סייג להרחיקן מן העבירה כאדם הגודר בקעה פרוצה לשומרה.

ובפרט בנדו"ד (הוספה בתפלה) – שיש לומר שזוהי הלכה מפורשת⁴⁸.
שבמצב כזה שנתוסף בצרכי האדם חייב להוסיף בתפלה.

ו. ויה"ר אשר הוספה הנ"ל, ועוד לפנ"ז – בקבלת ההחלטה על הוספה
זו⁴⁹, תפעול פעולתה תיכף ומיד – נצחון וביטול הגזירות, עד לנצחון באופן
ד"פדה בשלום⁵⁰,

הן בנוגע לביטול המצב ד"מלכיות מתגרות כו". שגם ברגעי הגלות
האחרונים יהי מעמד ומצב של מנוחה ושלוה, והן – ועיקר – בנוגע לקירוב
הגאולה במהרה בימינו ממש,

ובלשון הרמב"ם⁵¹: "מיד הן נגאלין, בעגלא דידן, על-ידי משיח צדקנו.

כי המנגד בטל בעצם... מקרב לי, שלא יהיה
קרבא ומלחמה, שהמלחמה עושה קירוב לפי
שעה כו', כמשל המתאבקים יחד כו', וזהו
מקרב לי, לשון קירוב ולשון מלחמה, ולכך נק'
מלחמה קרבא כו', אלא בדרך שלום, שהוא
בחי' מאדך שהוא בחי' מס"נ בעצם, שנה"ב
ג"כ תבטל בעצם כנ"ל, ולא שתתחבר עי"ז עם
נה"א, דא"כ הדרא קושיא לדוכתי, שנעשה
קירוב ע"י השלום הזה יותר מע"י המלחמה,
אך הקירוב הזה הוא קירוב אמיתי כאוהבים
נאמנים, שאחד מתכלל ומתערב בזולתו כו',
ואעפ"כ אחר השלום הזה, נפרדת הנ"א ע"י
פדיה שה' פודה אותה כנ"ל.

51) הל' תשובה פ"ז ה"ה.

כל הנביאים כולן ציוו על התשובה ואין ישראל
נגאלין אלא בתשובה, וכבר הבטיחה תורה
שסוף ישראל לעשות תשובה בסוף גלותן
ומיד הן נגאלין שנאמר והיה כי יבאו עליך כל
הדברים וגו' ושבת עד ה' אלקיך ושב ה' אלקיך
וגו'.

48) ראה לעיל ס"א פס"ד הרמב"ם
(הערה 7).

ראה הערה 7, א.

49) ראה שו"ע או"ח סוף סתקע"א.

עיר שהקיפיה גוים, וכן יחיד הנרדף מפני
גוים או מפני לסטים או מפני רוח רעה,
אינם רשאים להתענות, שלא לשבר כחם,
אלא יקבלו עליהם להתענות כך וכך תעניות
לכשינצלו, וכן אם גזרו שמד וגזרו שלא
להתענות עליו, יקבלו עליהם להתענות כך וכך
תעניות כשיעבר השמד.

50) תהלים נה, יט^[א]. וראה ד"ה פדה
בשלום לאדהאמ"צ (בשערי תשובה
ח"א) פי"א^[ב].

[א] פדה בשלום נפשי מקרב לי כי רבים היו
עמדי.

[ב] וזהו ענין הפדיה כמ"ש פדה בשלום נפשי
כו', כמו פודה ומציל, שנה"א ניצלת מבחי'
המנגד דנה"ב בדרך שלום בלא מלחמה כלל,

מילואים

הערה 8

ושלא ראה אותם מעולם ואינם בערכו כלל.

ד. הכנה (המשכת וקבלת) הגילויים שלמעלה המתגלים בתפלה. כי העושה טובה לישראל באהבה, (א) נפתחים לפניו כל שערי היכלות העליונים (המשכה). (ב) מוחו ולבו נפתחים לקבל את הגילויים.

ה. כדי שתהי' קיום חזק לתפלתו בלא נפילה. כי כשמובדל הוא מחבירו, ועבודתו היא בקו אחד, אפשר להיות ממנה ניקה לחיצונים. ורק כשכולל עצמו עם כל ישראל – קו האמצעי, עבודתו היא בקיום חזק (בלי ניקה לחיצונים).

ו. הכנה למילוי הבקשות שבתפלה. כי אהבת ישראל גורמת נח"ר למעלה, שמצד נח"ר זה, מומלא הקב"ה את בקשת המתפלל.

הערות 9; 10

ב. מ"מ למאמרי אדה"ז: [קודם התפלה... מ"ע של ואהבת: מג"א (ואדה"ז) שו"ע או"ח רסמ"ו (ס"א) בשם [ספר] הכוונות. עטרת זקנים לשו"ע או"ח ס"א סק"ג. וראה (המצויין מרושמי שיחות) – ע"ס הא"ב.

אור ישר (לר' מאיר [ב"ר יהודה ליב כ"ץ אשכנזי] פאפירש (פאפירש פאפרש)) הנהגת האדם ס"ו. תיקון התפלה ס"ו. אור צדיקים (למהר"מ פאפירש) תיקון התפלה ס"ה(ו, א). הלכות תפלה ס"ד (כ, א). ארחות צדיקים (לר' חיים שלמה ב"ר דוד פוראנדיש דיאש – שאלונקי תק"ל) ח"ב מערכת תפלה ד"ה קודם (נט, א). דבש לפי (להחיד"א ליוורנו תקס"א, ב) א, לא. זאת חוקת התורה (לר' אברהם חזקוני – ויניציא ת"ט) סוד הליכת בית הכנסת נא, ד. ספר החיונות (להרח"ו – ירושלים תשי"ד) ח"ד דברי מורי סכ"א (ע' קנו). חיי אדם כלל א, ס"ו. ילקוט חדש (לבוב תרכ"ח) ערך תשובה סק"א. ילקוט מעם לועז קדושים יט, יח (ע' רי). יסוד ושורש העבודה (ירושלים תשי"ט ע' נז) שער שני פ"י. ספר הכוונות (ויניציאה ש"פ – בראגאדיני) ג, א. כף אחת (להחיד"א עבודת הקודש ירושלים תשט"ז ע' קלב) בתחלתו. לחם מן השמים (לר"י צמח –

א. [ספר-הערכים-חב"ד:]: "נכון לומר קודם התפלה, הריני מקבל עלי מצות עשה של ואהבת לרעך כמוך". וקבלה זו, שכולל עצמו בכלל תפלת ישראל, הוא אמיתית ענין תפלה בצבור. וכמה ענינים בשייכות ההכנה דקבלת מצוה זו לתפלה:

א. אהבת ישראל היא שער הכניסה, אשר דרך בו יכול האדם לבוא לעמוד לפני ה"א להתפלל.

ב. הכנה לביורור והקרבת נפש הבהמית שבתפלה. כי "ואהבת לרעך כמוך" הוא ביורור בחי' התהו, שתהי' כמו בחי' התיקון, כי תהו ותיקון נק' רעים זל"ז. וקבלת מצות ואהבת לרעך כמוך – ביורור בחי' התהו (שרש נפש הבהמית), היא נתינת כח בנה"ב, שתוכל להתברר ולהתעלות ע"י התפלה. וכמו שבקרבנות, קודם הקרבת הבהמה צריך האדם (בגימט' מ"ה) לסמוך שתי ידיו על הבהמה (בגימט' ב"ן), שע"ז נותן בה כח שתוכל להתעלות ע"י ההקרבה, כן קודם התפלה (שתפלות כנגד תמידין תקנום), הקרבת נפש הבהמית, צריך לתת בה כח, ע"י קבלת מצות ואהבת לרעך כמוך, שתוכל להתעלות.

ג. הכנה לעלי' שבתפלה, כי (א) בכל נשמה כלולים גם שארי הנשמות (כנ"ל סעיף ב'), וכשנוא בלבו לאחד מישראל, הוא מפריד מנפשו את חלק זולתו הכלול בו, ובמילא נעשה בעל מום (כי חסר בו חלק זה), ואינו יכול לעלות לרצון לפני הוי' (שאוא"ס ב"ה הכולל את כולם, לא יסבלנו מצד החסרון שבו שחיסר חלק זולתו). ורק ע"י אהבת ישראל, כשנשמתו (היא בריאה ושלימה, כי) כלולה מכל הנשמות, תעלה לרצון לפני הוי' הכולל את כולם.

(ב) עבודת התפלה היא לעלות ולבוא לקיום הק"ש – "ואהבת גו". והיי "ואהבת לרעך כמוך" היא הכלי ל"ואהבת את הוי' אלקיך".

.. (ג) בעלי' שבתפלה צריך להעלות גם את התחנות ביותר (שמחוצה לו, וכאשר אינו מעלה את התחנות שמחוצה לו, חסר גם בעליית המתפלל). ולכן קודם התפלה צריך לכלול עצמו עם כל ישראל, גם עם הכי ירודים ופחותים שבהם – הנמצאים בקצוי תבל

יכנס. פרדס יוסף (לר"י פאצאנאווסקי נ. י. תשל"ו)
 קדושים יט, יח ד"ה והאר"י (רלד, ב). פרי עץ חיים
 שער (ג) הקרבנות ספ"ב (פ"א) **שאחר שישב בבה"כ**.
 פתורא דאבא (ירושלים תרס"ה) ענין ברכת השחר
 ס"ב (ג, ב). צפורן שמיר (להחיד"א עבודת הקודש
 ירושלים תשט"ז) ס"א, ס"ד. קיצור שולחן ערוך
 סי"ב, ס"ב. קשר גודל (להחיד"א עבודת הקודש
 ירושלים תשט"ז ע' קלב) ס"ז, סי"ט. שולחן ערוך
 האריז"ל ס"א (י, א). שומר אמונים (לר"י אורגס)
 הקדמה שני', הצעה שלישית ד"ה ועשה טוב ס"ג.
 (שלמי ציבור לר' ישראל יעקב — אינו ח"י.) שער
 הגלגולים הקדמה ל"ח ד"ה גם הזהיר (תל-אביב
 תשכ"ג קלד, ב). שער הכוונות בתחלתו. שער הכולל
 (לר' אברהם דוד לאוואוט ווילנא תרע"ד) פ"ג, א.
 וראה שם ס"ב. שערי רחמים (ר' חיים כהן —
 שאלונקי תק"א) קרוב לוסף ההקדמה. שם ברכות
 השחר ד"ה צריך (ח, א).

קדושים יט, יח. וראה סה"מ תקס"ו ע' שסד (שצז.
 ב). לקמן ע' תתצו. סה"מ תרנ"ט ע' סד.

מונקאטש תרס"ה) בית הכנסת ד"ה קודם (ז, ב).
 לקוטי מהרי"ח (לר' ישראל חיים פרידמאן נ. י.
 תשכ"ד) סדר הנהגת התפלה ד"ה הנה המג"א כה,
 א. מנחת יוסף (לר"י אירגס — ליוורנו תקפ"ז) עניני
 חכמת האמת ס"צ (יט, ב). משנת חסידים מסכת
 תפלת העשי' פ"א, מ"ב. נגיד ומצוה (לר"י צמח
 — ירושלים תשכ"ה). בית הכנסת ד"ה קודם(ע'
 מ). [חוץ מ]סידורי האריז"ל ואדה"ז (וראה ספר
 השיחות קיץ ה'ש"ת ע' 157) לפני תפלת שחרית.
 [הובא בכ"כ ומהם — שנדפסו עד שנת ת"ק
 (ואינם תח"י). סידור . . אשכנז ברלין ת"ס. סידור . .
 אשכנז (כתר יוסף) ברלין ת"ס ו, ב. סדר תפלה דרך
 ישרה לר' יחיאל מיכל ב"ר אברהם סגל עפשטיין
 פראנקפורט דאדרה תס"ג לה, א. בית תפלה . .
 והשירות להרמ"ז אמשטרדם [תע"ב]. סידור כמנהג
 אשכנז פיהם פולין מעהרין ווילהרמש דארף תע"ח.
 סדר . . אשכנזים אמשטרדם תצ"ד כד, ד. בית תפלה
 . . הרמ"ז קושטאנדינא תצה]. עץ חיים [בתחלתו]
 עוד הקדמה למוהר"ח זלה"ה (תל-אביב תש"כ כג,
 א). **קודם שיכנס** [לבית הכנסת] . . מ"ע . . ואח"כ

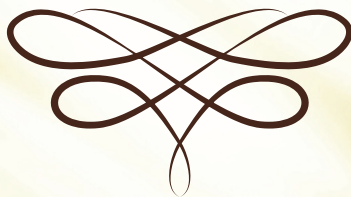

זקניך ויאמרו לך

- א -

לקט מספרי
הפוסקים והמקובלים
על חשיבות "הריני מקבל"
בתחילת התפילה

סדר האריז"ל לר' שבתי מראשקוב

הריני מקבל עלי מיטע וזהבית לרעך כמוך והריני אוסב כל בן ישראל כנפשי ומאחי :

ולשון מיטע פיא משנה ד' • וכדי שתחול עליו קדושת עליונות ותתן לו כח לקשור העולמות בתפילה יעשה עצמו כסא לקדושה ויכון לאומרו בפה עלא

עץ חיים שער הכוונות, מיד בתחילתו

קודם שהאדם יסדר תפילתו בבית הכנסת מפרשת העקידה ואילך צריך שיקבל עליו מצות וזהבית לרעך כמוך ויכוין לאהוב כל א' מבני ישראל כנפשו כי עי"ז תעלה תפילתו כלולה מכל תפילות ישראל ותוכל לעלות למעלה ולעשות פרי וצפרט אהבית

החברים העוסקים בחורה ביחד צריך כל א' וא' לכלול עצמו כאלו הוא אבר אחד מן החברים שלו וצפרט אם יש להאדם ידיעה והשגה לדעת ולהכיר לחברו בבחינת הנשמה ואם יש איזה חבר מהם בצרה צריכים כולם לשתף עצמם בצערו או מחמת חולי או מחמת בנים ח"ו ויתפללו עליו וכן בכל תפילותיו וצרכיו ודבריו ישתף את חברו עמו ומאד הזהירני מורי ז"ל בענין אהבית החברים שלנו של חברתינו.

ספר הכוונות, ויניציאה ש"פ, מזהאר"י ז"ל, ג, א.

ענין א' שיהא אומר סדר האריז"ל במקום שהיה אימון : קודם שיסתכל לאדם בשחירות צריך לרקב עליו מצות עשה של וזהבית לרעך כמוך ויכוין לאהוב כל א' מישראל כנפשו כי עי"ז תעלה תפילתו כלולה מכל ישראל ותוכל לעלות ולעשות ולפרט אהבית החברים פלנו צריך של א' לכלול עצמו כאילו הוא אבר א' מן החברים יכוין ומאד הזהירני מורי ז"ל על זה ואם יש איזה חבר בצרה ח"ו או חולה בביתו ובביתו ישתף בצערו ויתפלל עליו וכן בכל דבריו ישתף לכל חבריו עמו ואין צורך להאריך בענין של החברים פלנו : גם כהן מורי ז"ל לומר כל פרטי הדיבורים

מגן אברהם, או"ח ריש סימן מ"ו

מו"ק קודם צואו לצית הכנסת יאמר ואני ברוב חסדך נמהילים
ה, ת וכו', ובכניסתו יאמר צבית אלהים נהלך ברגש נשם נה,
טון (כתבים שער הטוות עמין צית הכנסת). קודם תפילת שחרית יקבל
עליו מצות עשה של ואהבת לרעך כמוך

פרי עין חיים (דפוס קארעץ תקמ"ה) שער הקרבנות סוף פרק ב':

וגם לריך שאתר שיהצ צבה"כ קודם שיחזיל התפלה
כלל בתפלת השחר לריך לקבל עליו מצוה של ואהבת לרעך
כמוך ויפיון לאהוב כל איש ואיש מישראל ככפשו כי ע"י זה הפלתו
כלו"ה מכל תפלות ישראל והוכל לעלות ולעשות פרי ויכליה :

שלחן ערוך אדה"ז, סי' מו"ן סעי' י"א:

כנ כאר"י מ"א י"א סג ע"פ הסוד יש לומר פסוק ואני ברוב חסדך קודם בואו לבהכ"ג
ר"ם מ"ו סג ובכניסתו יאמר בבית אלהים נהלך ברגש ויקבל עליו מ"ע של ואהבת
סג עמ"א ונ"ע לרעך כמוך קודם תפלה סד ויש מי שקבלה בידו לומר פרשה שמע ישראל
סד ממש טבה מ"א סימן כשיוצא מביתו לבית הכנסת :
ו' ס"ק ה'

אור הישר, אמשטרדם תס"ט, ר' מאיר פופירוש. הנהגת האדם, סי' ו' סעי' ו'.

י"ח היה מתפלל בע"פ נתיכים סגורות : ו קודם שיחזיל
להתפלל יקבל עליו מ"ע של ואהבת לרעך כמוך כי בזה תהיה
תפלתו כלולה מתפלת כל ישראל וכאלו היא עולה מפי רבים
ובן שלמים ואל ככיר לאימאם : ז לא ירים קולו צבה"כ

עמרת זקנים

ג] [ראוין. צריך כל אחד להשתתף עם צערה של רחל לבכות בכל לילה על גלות השכינה שהיא בחינת רחל, ועל חורבן בית המקדש כמו שכתוב [איכס ג, יט] קומי רוני בלילה ע"ש. ואח"כ יעסוק בתורה עד שיעלה עמוד השחר. ואם אינו יכול, יעשה תיקון וישן, ואח"כ יקום קודם עמוד השחר (יש ספר לחם מן השמים). מי שהוא מן עשרה הראשונים בבית הכנסת הוא תיקון גדול, ומי שהוא ראשון בבית הכנסת הוא במעלות צדיק (זוהר פרשת תרומה קלא, ב). וצריך לקבל עליו מצות עשה ואהבת לרעך כמוך [ויקרא יט, יא] כי על ידי זה יהיה תפילתו כלולה מכל ישראל ובפרט אהבת

חברים, וצריך כל אחד לכלול עצמו כי הוא אבר אחד מן החברים, ואם יש חבר בצרה יתפלל עליו, או בחולה ובצער חס ושלום, ישתתף בצערו.

סדור אור החיים הק'

קודם התפלה יקבל עליו מצוות 'ואהבת לרעך כמוך' ויאמר:

הַרִינִי מִקַּבֵּל עָלַי מִצְוֹת עֲשֵׂה שֶׁל וְאַהֲבַת לְרַעְךָ כְּמוֹךְ:

קודם שהאדם יסדר תפלתו בב"ה כמ' העקירה
ואילך לריך שיקבל עליו מלו' ומהבת לריעך
כמוך ויכוין לאהוב כל א' מבני ישראל כנפשו כי על ידי זה
תעלה תפלתו כלולה מכל תפלו' ישר' וחוכל לעלו' למעל'
ולעשות פרי ובפרט אהבת החברים העומקים בתורה
ביחד לריך כל אחד ואחד לכלול עצמו כאלו הוא
אבר אחד מן החברים שלו ובפרט אם יש לאדם ידיעה
והסגה לד' ע' ולהכיר את חבירו בבחי' הנשמה ואם יש איוה
חבר מהם בלרה לריכי' כולם לשתף עצמם בלערו או מחמת'
חולי' או מחמת בנים ח' ויתפלל עליו וכן כל תפילותיו
ולרכיו ודבריו ישתף את חבירו עמו ומאד מאד הזהירני
מורי ז"ל בענין אהבת החברים האלה שלנו של חברתינו

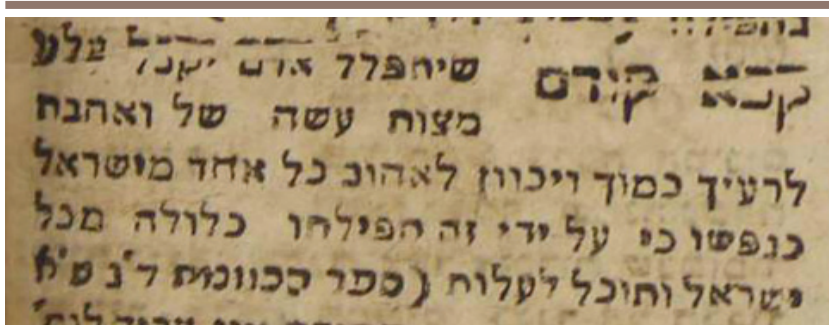
דבש לפי, החיד"א. מערכה א' סעי' ל"א

לא אהבה זמר הקדוש הזסיר מאד על אהבת החברים וכן צצינו הארמי זל"ל
והזסיר דקודם הפלס יקבל מלות ואהבת לרעך כמוך ודורשי רשומות
אמרו כי אהבה גי' אחד זה שהוא אוהב לרעבו ואהבה מעטו לו גיעטי אח"ד וצ"ע
אהבה גימ' כ"ו שם המיומר רז"ס ואהבת לרעך כתיב אני' דע"י צ"פ אהבה אני' ה'
נעשה במספר שם המיומר :

זאת חוקת התורה, ויניציאה תי"ט, ר' אברהם הזקוני. נא, ד.

ואחר שכלל כלל' ס' טרם שמת'
לשתפלל כלל' כתפל' סמ'
כריך שיקבל עליו עול מ"ס ומנות ע'
ואהבת לרעך כמוך ויכוין לאהוב
איש ואיש מישראל כנפשו ועל ידו
תפלתו כלולה מכל ישראל ונזכר תת'
מקובל ויעשה פרו ונכליח כס"ד כל'
ונחזור לעניני התפלה :

ילקוט חדש, לובלין ת"ה. ערך תשובה, סעי' קב"א

ילקוט מעם לועז, קדושים, יט, יח (ע' רי)

צו) ומצוה על כל אדם לקבל על עצמו בכל בוקר לפני התפלה מצוה זו של אהבת ישראל, ובזה ירויח חלק בכל המצוות שעושים כלל ישראל, והתפלה שהולך להתפלל תיקרא עיי"כ התפלה של כל ישראל. ואינה דומה תפלת יחיד לתפלת רבים, שתפלת רבים מתקבלת יותר מהר.

יסוד ושורש העבודה, ספר מוסר קבלי, תקמ"ב. ר' אלכסנדר זיסקינד מהוראדנא (מוהרא"ז). שער שני פרק עשירי בתחילתו

יעמוד במקום קביעת תפלתו ויתחיל להתפלל. וקודם התחלת התפלה יזהר האדם מאוד לקבל על עצמו מ"ע של ואהבת לרעך כמוך, ויכניס אהבה עצומה בלבו לאהוב כל אחד מישראל כגופו וכנפשו, כדי שתעלה תפלתו כלולה מכולם, האריו"ל.

עבודת הקודש, החיד"א, (ירושלים תשט"ז ע' קלב):

קודם זמירות ותפלה יקבל עליו מצות ואהבת לרעך כמוך ואהבת ישראל כנפשו. האר"י זל"ה:

סידור הרש"ש

קודם שיתחיל להתפלל יקבל עליו מצות ואהבת לרעך כמוך ואהבת כל אחד מישראל כנפשו כדי שתעלה תפלתו כלולה מכולם. וכן בכל דרכיו ישקף את כולם עמו וילטער בלעזרם.

לחם מן השמים, מונקאטש תרס"ה, ז.ב. וכן נדפס בסידור שער יששכר
צבי תפארת עם נוסח ומנהגי מונקאטש

קודם שיחפלו לריך האדם לבוין לאהוב כל אי מישראל כנסתו כי על ידי
כן חעלה חפלתו (צנולה) [כלילה] מכל החפלות ישראל ומוכל לעלות
ולעשות פרי נסיד ונפרע אהבה חברים לריך כל אי לכלול עלמו כאלו הוא
אזר מאנריו ואם יא איוזה חנר נלרה חיו אז חולי צנימו צימו יסתחף נלערו
ויחפלו עליו וכן נכל דנריו יסתחף לכל חנריו עמו:

סידור הרב יאשיהו פינטו

לפני כל תפילה, יקבל עליו מצות עשה של "ואהבת לרעך כמוך" ויכוין לאהוב כל אחד
מישראל כנפשו, ואם יש לו איזה צרה ח"ו או חולי בביתו או בבניו, ישתתף בצערו ויתפלל
עליו, וזוהי הסגולה האמיתית שתקובל תפילתם בתוך תפילתם של ישראל (רבנו האר"י הקדוש
זצוק"ל בספר הכוונות דף א ע"ב).

**הריני מקבל עלי מצות עשה של ואהבת לרעך כמוך, ומכוין
לאהוב כל אחד מבני ישראל כנפשי ומאודי. והריני מוזמן
פה שלי להתפלל לפני מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא:**

משנת הסידים, ר' עמנואל חי ריקי, מחכמי איטליה. מסכת תפלת
העשיה, סעי' ב'

ב יקודם שיחיל יקבל עליו מנוה ואהבה לרעך כמוך ויאהב כל אחד
מישראל כדי שהעלה חפלתו כלולה מכולם וכן נכל דרכיו יתקף וגז כלם עמו
ויטעור נלערו ואם יאמר נקשות יכוין לתקן חלל העשיה מתחתית' ואם אינם

נגיד ומצוה, אמסטרדם תע"ב, בית הכנסת

קודם ק"ע שיכנס לבית הכנסת ישים על לבו מצות (ויקרא י"ט י"ח) ואהבת לרעך
כמוך, ואחר כך יכנס. (כוונות).

הנה המניח ריש הלכות זרכת השחר מציח צמס ספר הכוונות שקודם
 החפלה יקבל עליו מלות עשה של ואהבת לרעך כמוך והטעם מוזן
 ומפורט בנחלית השקל עם אך כראה לפעניד דאפשר להטעים הדבר בדרך
 זה דידוע ומספיק והוא מדברי הזוה"ק והתיקונים דחפילה לריכה להיות
 צדחילו ורחיעו ואיהי תרין גרסין להעלות החפלה הסומימה ואם לאו לא
 פורחה לעילא והנה לפי זה יעשו אנשים כערכינו ורחימי בני עליי והם
 מיעטים אך אמרו שהלדיקים עמודי עולם יעלו תפילתינו בחוד הפילתם
 והנה לכאורה עדיין לא עלתה ארוכה למכותינו כי ידוע מדברי הרמב"ם
 ז"ל צפ"י המטכיות סוף פ' חלק דאסור להפיל ע"י אמלעי והיא אחד מ"ג
 עיקרים נומטעם זה מ"אן הגאון המהר"ל מפראג לומר פיוט מכיסי רחמים
 כידוע) ואין לומר דאין חנו מהפללין ע"י הלדיקים רק דהלדיקים צעלמן
 מעלין החפלה דכיון דאי אפשר בלחיה הוי כאלו מהפללין ע"י אמלעות
 הלדיקים אך עיין צפ"י ח"ס אויה שמחלק בין מלאכים לבני אדם כיון
 דכל ישראל הם גוף אחד אין זה כמליץ צעד אחר משאיכ בני מלאכים
 ע"ש ודברי פתיח והנה בקפר אורח לחיים פרשת נח מציח ששאל לרבו
 הגה"ק מו"ם שמואל שמעלקי: מניקלספורג זללה"ה שאיך אפשר לקיים ואהבת
 לרעך כמוד בניי טעשה לו חזירו איזה רעה והס"ב מוסר דכל ישראל הם גוף
 אחד ולפעמים אדם מכה את עלמו בני דעת היחכן סיקל מקל ויכה לידו
 על אשר הכה אותו בני דעת הלא לחקר דעת יחשב כן ממש הדבר הזה

שהוא כפס אמת עם חזירו ואם חזירו עושה לו איזה רעה מפני חקרן
 דעה וכסיסלם לו הרעה יכאיז לעלמו יותר אלא יחשוב שהכל מאלו יחיש
 והרצה שלוחין למקום ע"ש (ודברי הגה"ק מו"ה ש"ש זללה"ה ממש כבר
 הם כחובים בקפר שלהיק טער האותיות אות צ"ה ע"ש) ולפי זה מ"י שמקיים
 ואהבת לרעך כמוד זאת יעיר שהוא גוף אחד עם כל ישראל כדברי הגה"ק
 מו"ה ש"ש הכ"ל (כי מבלעדי זאת אי אפשר לקיים ואהבת וכו' כי כל אדם
 יס לו איזה אנשים סוכאים וכשאלת הגה"ק צעל אורח לחיים) וא"כ ספיר

יכולין הלדיקים להעלות הפינתו ואין זה כמחפנך צעד חמנעי כדברי הח"ס
 הכ"ל אצל מ"י שאינו מקיים ואהבת לרעך כמוד עכ"ה שאינו גוף אחד עם
 כל ישראל וממילא אין הלדיקים יכולין להעלות הפינתו כי יהיה כחשב ע"י
 אמלעי כענין לכך קידם החפלה לריך לקבל עליו ע"מ ואהבת לרעך כמוד:

מנחת יוסף, ליוורנו תקפ"ז, ר' יוסף אירגאס, מחכמי איטליה. יט, ב.
 "קודם שיבוא לב"ה ישים אל לבו מצות ואהבת לרעהך כמוך כתקנה ואח"כ יכנס".

ס'ות-חשאל קודם תיזוב טעית ואפי"ן יהו"ה זיה"ה מי' ראשינים • ב' קידם
 שיגסס זכ"ה : יזיש אל לבו מצות ואהבת לרעהך כמוך כתקנה ואח"כ יכנס • ר'

סידור תפלה מכל השנה ח"א, ברלין ת"ס, נוסח אשכנז

(קודם התפלה יאמר זה ויועל שמקובל תפלתו)
 לשם יחוד קדושה בדרך הוא ושכינותיה
 הרי אני מקיים מצותעשה של ואהבת לרעהך כמוך הריני מוחל לכל מאן למחצתי וכו' וכו' אומי ככל מהשהפס יכול לדעו
 ובלב לחשוב בין בגלגול זה בין בגלגול אחר ולא יעגש סוס אדם על ידי לא בעלמא הדין ולא בעלמא דתי •
 אומימי יבוע מעשה למעשה אבותי אפרים יצחק ויעקב :

סידור תפלה דרך ישרה, פרנקפורט תס"ג, לר' יחיאל מיכל סגל עפשטיין. לה א

הריני מקבל עלי מצות עשה של ואהבת
 לרעהך כמוך :
 ויכוון לאהוב כל אחד מישראל כנפשו עי"ז כלולה תפלתו מכל
 ישראל לעלות ולעשות פועל ובפרט אהבת חבירים שלנו נריך
 כל אחד לכלול עצמו באלו הוא אחד מחבירים ואם יש איוק
 צרה ח"ו או חולי בכיתו או בכניו ישתתף בצערו ויתפלל עליו
 זהו סגולה אמתיות שיקובל תפלתו בתוך תפלת כל ישראל -

קיצור שולחן ערוך, סי"ב ס"ב

ב טוב ליתן צדקה קודם התפלה [ב] שנאמר אני בצדק אהוה פניך. גם יקבל עליו
 קודם כל תפלה מצות ואהבת לרעהך כמוך. ויכוין לאהוב את כל אחד מישראל
 כנפשו (ב) כי אם ח"ו יש פירוד לבבות ישראל למטה אוי גם למעלה אין התאחדות.
 אבל התאחדות בנופיהן שלמטה גורם התאחדות ורבקות נפשותיהן למעלה ועי"ז
 גם תפלותיהן מתאחדות ואז בהיות תפלותיהן כלולות יחד היא רצויה לפניו ית'
 שמו (צב) :

סדר התפילות

המנהג כמנהג הולנד תמיד ומוקד דק: יהי עורר סענתו וליקום קודם ע"ה ולקוץ
על השכינה הנודדת סן קנה באשר סדר חקון תצות הסונא בשערי ציון אה"כ
(כרליכא שהנת למלעי כאוריתא מורתא) יסרר יחיש מעשהו ההליכה לכה"כ
מענטש ובעטר בכשרון שיכול להסנות פי ראשונים ולא יתעכב בדרך ובהגותו
לפתח בה"כ טרם יכנס יחשוב שהולך להחזון לפני סס"ה ויקבל עליו סענת
ואהבת את ה' אלהיו וואהבת לרעך כמוך - כדי שחעלה תפלתו כלולה בכלל חסלות
כל ישראל ובכלל זה שיתמלל על חבריו לאיוה צרה הירוע לו שהוא שריר ויסרר
הכרכות כמו התפלות בכוונה ובענינת קרועה וברש כשיזכור ה"כ ה שיכוין אל
פי קריאתו נערנות שהוא אדין הכל ובסה שהוא כתוב ביו"ד ה"א שהוא ה"ה
הו ה יזיה"ח ובאלהגו שהוא ית תקיף בעל היכולת כולם

פרדס יוסף, ויקרא, רלד, ב. לודו' תרצ"ז. ר' יוסף פצנובסקי מחסידי גור.
עם הסכמות אדמו"רי גור

והאר"י ז"ל אמר דקודם תפלה לריך לקיים
ואהבת לרעך כמוך. בלי זאת תפלה
אינה כלום. ח"ס מה בלע" ר"ם בוקר להדים
מרב. מה תועלת בתפלה. כי נסרוג אם תמימי
אם איני אוהבים זה לזה

שומר אמונים, אמשטרדם תצ"ו, כט, א. ר' יוסף אירגס, ממקובלי איטליה.

קודם שיכנס
ישים על לבו מצות ואהבת לרעך כמוך
כתקנה ואח"כ יכנס:

צפורן שמיר. החיד"א. ס"א ס"ד

והריני מקיים מצות ואהבת לרעך כמוך והריני אוהב את כל אדם מישראל כנפשי ויהא רצון מלפניך ה' אלהינו ואלהי אבותינו שתרחם על כל איש ואשה כטון או גדול יחיד או רבים מעמך ישראל אשר הם שרויים בצער אנא ה' הצילם מצרתם ותברכם מברכותיך. ותחזירנו ותחזירם בתשובה שלימה ותגאירנו גאולה שלימה למען שמך והיה ה' כמלך על כל הארץ ביום ההוא. יהיה ה' אחד ושמו אחד.

קשר גודל. החיד"א. ס"ז סי"ט

י"ט קודם ומירות ותפלת יקבל עליו מנות ואהבת לרעך כמוך ויכוין לאהוב כל אחד מישראל כנפשו. (סאר"י זל"ס):

שולחן ערוך האריז"ל ס"א ס"ב

ב. קודם שהאדם יסדר תפילתו בבית הכנסת, מפרשת העקידה ואילך, צריך שיקבל עליו מצות ואהבת לרעך כמוך, ויכוין לאהוב כל א' מבני ישראל כנפשו כי על ידי זה תעלה תפילתו כלולה מכל תפילות ישראל, ותוכל לעלות למעלה ולעשות פרי. ובפרט אהבת החברים, העוסקים בתורה ביחד, צריך כל א' וא' לכלול עצמו, כאלו הוא אבר א' מן החברים שלו.

סידור יעב"ץ. ר' יעקב עמדין

ו יחשוב לקבל עליו מ' ע' לאהוב כל א' מישראל כנפשו

גם ה הזהיר מורי ז"ל לי, ולכל החברים שהיינו עמו בחברה ההיא, שקודם תפלת שחרית, נקבל עלינו מ"ע של ואהבת לרעך כמוך, ויכוין לאהוב לכל אחד מישראל כנפשו, כי עי"ז תעלה תפלתו כלולה מכל ישראל, ותוכל לעלות ולעשות תקון למעלה. ובפרט אהבת החברים שלנו, צריך כל אחד ואחד ממנו לכלול עצמו כאלו הוא אבר אחד מן החברים האלו.

שער הכולל. פרק ג' סעי' א

(א) נכון לומר כו' הריני מקבל עלי כו' (פע"ח שער עולם העשי' פרק א' ילקוט חדש ערך תשובה סימן קכ"א בשם ספר הכוונות).

שערי רחמים. שלוניקי תק"א. מלוקט מכתביו של המקובל ר' חיים הכהן מארם צובא, בעל "טור ברקת", תלמידו המובהק של רבי חיים ויטאל. עם תפילות וכוונות מאת רבי שלמה עבאדי רבה של דמשק -

בהקדמה.

ועיקר גדול בתורה ואהבת לרעך כמוך צריך כיוון בו כדי שתתקבל תפלתו ולדעתו לכן תיקנו חז"ל שאלת: לרכיו אל אדם כלשון רבים כי כל האורף יתפלל על חברו ג"כ.

ובפנים הסידור

צריך אדם לכוון קודם שיחפלה בשחרית לקבל עליו מ"ע של ואהבת לרעך כמוך ויכוין כל א' לאהוב כל א' מישראל כנפשו כי עי"ז תעלה תפלתו כלולה בכל ישראל ובפרט אס יש חבר בצרכי מ' או חולה בביתו ישתחף בצערו ויתפלל עליו -

בן איש חי, שנה ראשונה, פרשת מקץ אות ה'

וקודם חפלה

יקבל זולת וזהבצת לרעך כנווך ולכן אם יש אדם וישראל צלם יחפלה עליו כל יום צפירוש ועי"ז חכלל חפלתו צכלל חפלות כל ישראל ותעשה פרי למעלה :

ארחות ציון, פרק ג' הלכה נ"א. הרב בן ציון מוצפי

נא. קודם שיכנס לבית־הכנסת ויתחיל התפילה, יכוון ויגמור בליבו לאהוב כל אחד מישראל כנפשו, ודבר זה הכרחי כדי שתעלה תפלתו למרום ותעשה פירות, ובפרט בין החברים העוסקים יחד בתורה, וכפי שהזהיר רבנו האר"י ז"ל.

מזמור לאסף. ע' עו. ר' ששון שנדוך, מחכמי עיראק, תק"ז-תק"ץ

קודם שיסדר האדם תפלתו בבה"כ מפ' העקידה ואילך צריך לקבל עליו מצות ואהבת לרעך כמוך ולאהוב כל א' מישראל כנפשו שע"י זה תהיה תפלתו כלולה בכל תפלות ישראל ותוכל לעלות למעלה.

עבודת הגרשוני ע' רכד. הרב גרשון אשכנזי, רב בוניה וקראקא תחילת שנות ה"ת

ועל ידי זה נתקן קודם כל חפלה שיאמר כל אחד הריני מקבל עלי מצות עשה של ואהבת לרעך כמוך. ולזאת כתוב (ויקרא יט, יח) ואהבת לרעך כמוך אני ד', כי אני הוא מדת מלכות אדני, וד' הוא הוי"ה, היינו על ידי שתקיים ואהבת לרעך כמוך, יהיה אני ד' ביחוד.

בית הבחירה, מחזור להג הפסח. ליוורנו תרנ"ה

חריני מקבל עלי מצות עשה של ואהבת לרעך כמוך
והריני אוהב את כל א' מכני ישראל כנפשי ומאורי
והריני מזמן פה שלי להתפלל לפני בוראי מלך מלכי
המלכים הקרוש ברוך הוא :

סידור בית מנוחה, מנהג ספרד. וכן בסידור בית עובד (אותו מחבר).
יהודה שמואל אשכנזי, רב בטבריה ובאיטליה (תק"מ-תר"ט)

חריני מקבל עלי מצות עשה של ואהבת לרעך כמוך · והריני
אוהב את כל אחד מכני ישראל כנפשי ומאורי · והריני
מזמן פה שלי להתפלל לפני מלך מלכי המלכים הקב"ה:

עבודת הבורא ע' קכה. ר' אהרן ראטה, שומר אמונים

לפני התפלה יקבל עליו המ"ע של ואהבת לרעך כמוך

א. וזה לשון רבינו האר"י ז"ל בספר הכוונות בתחילתו בענין אהבת
חברים, קודם שהאדם יסדר תפלתו בבית הכנסת מפרשת העקידה
ואילך צריך שיקבל עליו מצות (ויקרא יט) ואהבת לרעך כמוך, ויכוין
לאהוב כל אחד מכני ישראל כנפשו, כי על ידי זה תעלה תפלתו כלולה
מכל תפלות ישראל, ותוכל לעלות למעלה ולעשות פרי. ובפרט אהבת
החברים העוסקים בתורה ביחד צריך כל אחד ואחד לכלול עצמו כאילו
הוא אבר אחד מהחברים שלו, ובפרט אם יש להאדם ידיעה והשגה לדעת
ולהכיר לחבירו בכחינת הנשמה, ואם יש איזה חבר מהם בצרה צריכים
כולם לשתף עצמם בצער, או מחמת חולי, או מחמת בנין ח"ו, ויתפללו
עליו, וכן בכל תפלותיו וצרכיו ודבריו ישתף את חבירו עמו, ומאד
הזהירני מורי ז"ל בענין אהבת החברים שלנו של חברתינו עכ"ל.

לפי דאיתא בכונת האר"י ז"ל שקודם כל תפלה
יאמר בפה סלא, הריני מקבל עלי מצות עשה
של ואהבת לרעך כמוך וא"כ מכ"ש ביום התענית
שצריך לקבל עליו מצות עשה זו לכן אכתוב לך
כאן בקצרה מעלת מצוה זו :

כרהבו הספרים, כיש ששים ריבוא אותיות לתורה, וששים
ריבוא נשמות, מכוונים זה כנגד זה, וכאשר אוהב אחד, משיג אות
אחד בתורה, אוהב עוד אחד, משיג אחד יותר וכו' . ובספר
ערבי נחר כתב, כמו שאם נמלא חסר אות אחד בס"ת הס"ת
פסולה, כן בנחסר אהבת ריע אחד הס"ת פסולה. ובגוה"ק כתב
בשם המקובלים, כשאוהב ריע אחד, מעורר שלום עליון, ועושה
חיבור למעלה, ואשרי לו, אוהב עוד ריע אחד עושה יותר חיבור
למעלה, ומה טוב חלקו ומה נעים גורלו, שמעורר רחמים ומוסיף
כה בקדושה :

ובתב רבי' יואל נ"ע קודם שיאמר קדושה יסתכל בכל לדדיו
בבית הכנסת אם אוהב כל האנשים שישנם פה, כי אומרים בקדושה,
כשם שמקדישים אותנו בשמי מרום, ובין המלאכים יש שלום ואחדות
גאל, כן לריך להיות למטה כו' עכ"פ יהדר שיאהב מאה אנשים
אהבה גמורה באמת לאהבתו, וישיג מאה אותיות בתורה הקדושה,
אבל אם ישאלו אותך בעו"הב אחר פעירתך, לפני פגילא של מעלה,
בני אמור נא אם אהבת אף עשרה אנשים, מנין עשרה אהבה גמורה
באמת לאמתו, איך תריס פניך, מה תשיב. הלא תבוש ותכלם כו' :

סידור עבודה ומורה דרך, סלאוויטא תקפ"ג. מנהג הסידים

מעסקי העוה"ז כמה שיוכח
בספר כונת האר"י ז"ל בתוך קודם כל תפלה יאמר בפה מלא הריני מקבל עלי
מצות עשה של ואהבת לרעך כמוך

תכלאל שיח שפתותינו, נוסח רדאע, תימן

קודם תפילת שחרית יקבל עליו מצות עשה של ואהבת לרעך כמוך

דרשות מוהר"ם בריסק, ע' תקג

ובן אנו לנו קדמונו ז"ל (פרי עץ חיים שער הקרבנות שער ג, ב), לומר כל יום ויום קודם התפילה, הריני מקבל עלי מצות עשה של ואהבת לרעך כמוך (ויקרא יט, יח), ולא בחרו מכל התרי"ג מצות רק מצוה זו. מזה אנו רואין, שהוא ענין אשר אי אפשר להיות חיי רוחניות בלעדו. ובאלו פנים נעמוד לבקש רחמי וחסדי הצורא יתצרך שמו כרחם אב על בניו, אם אין אנו נוהגים זה עם זה כאחים, ואין לך נער גדול לאב יותר מזה, כשרואה שבניו יריבו ויתקוטטו זה עם זה. ועל כן הוא תנאי הראשון לקבלת תפילת ישראל, שנאהב את כל אחד מישראל באהבת אחים, ואז נהיה נחשבים כבנים למקום, וממילא יש לקוות שלא יחלוק הקב"ה בן בין הבנים, ואף אם סרס נגד אביו.

יסוד ושורש העבודה, ספר מוסר קבלי, תקמ"ב. ר' אלכסנדר זיסקינד מהוראדנא (מוהרא"ז).

יסוד ושורש העבודה

קח

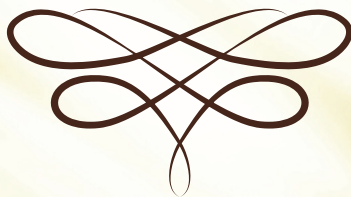
שיבצר בלבו על תקווי זה של עתיד שאו יתקדש שמו הגדול לעיני כל חי בכל העולם כי כל בני אדם כולם מקטנם ועד גדולם ידעו האמת באמונה שלימה ואמתית שהי' אלהינו הוא האלהים בשמים סמקל ועל הארץ מתחת אין עוד מלבדו וכולם יכרעו ויפולו לפניו מפני הדר גאונו ית"ש ויתעלה ויחננו יקר וגדולה וכבוד לשמו הגדול ית"ש ויתעלה ואז יתגדל ויתקדש שמו הגדול בכל העולמות עילא ותתא. וביחוד הפסוק וחי' ה' למלך כו' יאמר בשמחה עצומה עד מאוד והארי' ז"ל מזהיר על פסוק זה לאוסרו בכוונה גדולה. **ויאמר הפסוקים אל תירא ספחד וכו' ונרפם בסדורים גודל סעלתם.** בכתבי הארי' ז"ל שיש לוטר אחר כל תפלה שני מוסורים אלו מוסר לדוד

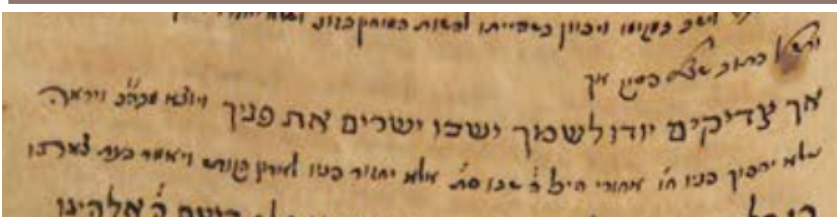

זקניך ויאמרו לך

- ב -

לקט מספרי
הפוסקים והמקובלים
על השיבות "אך צדיקים"
בסיום התפילה

סידור אור לישירים, זיטומיר תרכ"ד, הסכמת ר' לוי יצחק מברדישטוב, החוזה מלובלין והמגיד מקוז'ניץ (הרבה חסידים סומכים עליו).

אל לבבך • כי יהוה הוא האלהים
בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד :

ע"ש וז"ל הנחם ע"ד לרבות וז"ל כן נבאיו וכן הוא בהלכות :

על כן נקרא לך • רחם
 יראת ה' פ"י תפני
 סאזו חודים סהוא ית ס"ח
 סעולם וסאזו חודים
 סחייור סלסאזו עליו
 וסחייור עליו ע"ד נקרא לך
 ה' סלסאזו סלסאזו סחייור
 סתפסרס עתך • עתך ז"ל
 סחייור סעוד סלסאזו לט
 סחייור סלסאזו וסלסאזו עליו
 סלסאזו ה' וסלסאזו סתפסרס
 סחייור וסתפסרס סלסאזו
 וסעוד סלסאזו ה' סלסאזו
 סחייור סתפסרס סלסאזו
 סלסאזו סתפסרס סלסאזו
 סחייור וסעוד סלסאזו סתפסרס
 סלסאזו סתפסרס סלסאזו
 סחייור סתפסרס סלסאזו
 סלסאזו סתפסרס סלסאזו

אל תירא מפחד פחאזו ומסחאזו רשעים כי תבוא : עוזה עצה וסעוד דכור רכר ולא יקום כי עמנו אל :
 ועד נקרא אני הוא ועד שיבה אני אסכול אני עשיתי ואני אשא ואני אסכול ואמלט :

דרך החיים
 (ח) כן שבנו גדול סחייור סתפסרס סלסאזו סתפסרס סלסאזו סתפסרס סלסאזו סתפסרס סלסאזו
 לכן לי וסלסאזו סתפסרס סלסאזו סתפסרס סלסאזו סתפסרס סלסאזו סתפסרס סלסאזו

סדור שפת אמת, גרמניה תקפ"ה, ר' בנימין זאב [וולף] בן שמשון

ה'ידנהיים (סדור יסודי ששימוש מודל לחיקוי)

Vor dem Hinausgehen setze man sich und spreche folgenden Vers:

אך צדיקים יודו לשמך. ישבו ישרים את־פניך:

סדור שער השמים, סדור השל"ה

שער השמים שחרית שער השמים

למנצח בנינות מזמור שיר: אלהים
יחננו ויברכנו יאר פניו אתנו
סלה: לרעת בארץ דרכך בבל גוים
ישעך: יודוך עמים אלהים יודוך
עמים כלם: ישמחו וירגו לאמים כי
תשפוט עמים מישור ולאמים בארץ
תנחם סלה: יודוך עמים אלהים יודוך
עמים כלם: ארץ נתנה יכולה יברכנו
אלהים אלהינו: יברכנו אלהים ויודוך
אותו כל אגמי ארץ:

ואח"כ ישב מעט ויאמר

אך צדיקים יודו לשמך ישבו ישרים
את־פניך:

אחד התפלה יאמר ארץ עלם ואח"כ יאמר:
יהי "אלהינו עמנו כאשר ה'יה עם
אבותינו אל יזכנו ואל יטשנו:
להטות לכבנו. לו ללכת בכל דרכיו
ולשמר מצותיו וחקיו ומשפטיו אשר
צוה את אבותינו: ויהיו דברי אלה
אשר התחננתי לפניי קרבים אל"י
אלהינו זמס ויליה לעשות משפט
עבדו ומשפט עמו ישראל דבר יום
ביומו: למען רעת כל עמי הארץ כי
הוא האלהים אין עוד: ינחני בצדקתך
למען שורדי הישר לפני דרכך: ואני
בתמי אלק פדני ויחנני בייחוד ועני אגני:
לו ינחמנו ויחננו ויחננו ויחננו ויחננו

סדור קול ציון, מנהג ספרד ועדות המזרח, עם ביאור ומנהגים מהרב בן ציון מוצפי

לא יצא במהירות מבית הכנסת שלא ייתשב כמו שהשיבה בו היתה עליו כמשא, אלא אס"כ ממוהר
לדבר מצוה. וקודם שיצא, ישב ויאמר:

אך צדיקים יודו לשמך, ישבו ישרים את־פניך:

כָּל רִשְׁעֵי אֶרֶץ. יִבִּירוּ וְיִדְעוּ כֹּל יוֹשְׁבֵי תְּבֵל. כִּי לָךְ תִּכְרַע כָּל
 בָּרָךְ. תִּשָּׁבַע כָּל לְשׁוֹן. לְפָנֶיךָ יִתְנוּהָ אֱלֹהֵינוּ יִכְרְעוּ וְיִפְלוּ.
 וְלִקְבוֹד שְׁמֶךָ יִקָּר וְיִתְנֶה. וְיִקְבְּלוּ בְּלִים אֶת עַל מַלְכוּתֶךָ. וְתִמְלֹךְ
 עֲלֵיהֶם מְהֵרָה לְעוֹלָם וָעֶד. כִּי הַמַּלְכוּת שְׁלֶךָ הִיא וְלְעוֹלָמִי עַד
 תִּמְלֹךְ בְּכַבֹּד. בְּפִתּוֹב בְּתוֹרָתֶךָ. יִתְנוּהָ יְמֹלֶךְ לְעוֹלָם וָעֶד. וְנֹאמֵר.
 וְהִנֵּה יִתְנוּהָ לְמֹלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ. בַּיּוֹם הַזֶּה הָיָה יְהִיָּה. יִתְנוּהָ אַחַד
 וְשִׁמוֹ אַחַד:

אֵל תִּירָא מִפְתַּח פִּתְאָם, וּמִשְׁאֵת רִשְׁעִים כִּי תִבֵּא: עֲצוּ עֲצֵה וְחַפֵּר, דְּבָרֵי
 דְּבָר וְלֹא יָקוּם, כִּי עֲמֵנוּ אֵל: וְעַד זְקֻנָּה אֲנִי הוּא, וְעַד שִׁיבָה אֲנִי
 אֶסְבֵּל, אֲנִי עֲשִׂיתִי וְאֲנִי אֶשָּׂא וְאֲנִי אֶסְבֵּל וְאֶמְלֹט: אֵךְ צְדִיקִים יוֹדוּ
 לְשִׁמְךָ יִשְׁבוּ יִשְׂרָאֵל אֶת פְּנִיָּךְ:

¹ כשאומר ואנחנו כורעים, יכרע מעט בכרכיו. וכשאומר ומשתחיים, יכוף את ראשו:

תפלה מכל השנה, כמנהג אשכנז ופולין, ע"י שלמה זלמן לונדון,
 אמשטרדם תע"ג

מה שאומרים אחר התפלה

וכשיוצא מב"ה אל יאל צמחירות כמי שזרח ממקום גר או כמי שמורק מעלי
 משא אלהי שבער מאת המלך. והוא קסה לו על שלא כתעב עמו
 יותר כדגרסינן בצרכות אמר רבי חלבו אמר רב הונא היוולא מזנית הכנסת אל יפסיד
 פסיעה גסה וכולי. ובזאתו אל יחזיר אחוריו מיד לשכינה אלא כמי שבער מלכא
 המלך צ"ו או מלפני רבו ש"ס לו לילך כנגד אחוריו ופניו כנגד פניו עד שירחיק ממו
 וכ"ש ש"ס ל: לעשות בן כשיוולא מזנית הכנסת שלא יחזיר אחוריו:

גַּן וְעַד זְקֻנָּה וְאֲמַר
אֵךְ צְדִיקִים יוֹדוּ לְשִׁמְךָ יִשְׁבוּ יִשְׂרָאֵל אַחַד
פְּנִיָּךְ :

תפלת שחרית

יִסְגִּין לומר אֲדוּן עוֹלָם אַחַר סִפְלוֹ. וְסַמֵּס כַּחַד חַמִּי"ת כִּיּוֹן תַּמְסַחֲלִין בּוֹ (עַל מַהֵא עָנַם בְּזוֹל כְּמוֹ עַסְבַּן לַ"י חֲסִיד וְכֵן סָא' וְכֵן עֲבִירָא בְּאוּן כֹּל מִי עַמְכוּיָן בַּמַּת סַמְלָא אֲדוּן עוֹלָם עֲרַב אֵי בְּדִבְרֵי עַסְפִּילָא בַּמַּמַּס וְאוּן בְּמֵן תַּקְרַנְג עַל הַסֵּלֶם וְאוּן לֹ עַמֵּן וּפְגַם רַב בְּכ"ס וּבִזוּ"כַּ בַּמַּסְלַתִּי וְלִיבִיזוּ טַפְלִין לַפְּנִי. וְי"א אֶף יִסְכֵּר מַעְלָם אִסוּ. ח"ד סוּף ס' מ"ו) לֹ אִלֵּךְ תַּמְסִימִין סַפְלָא מַמְחִילִין וְמוֹרִין עַלָּא יַקְרַנְג כַּעֲסֵן כְּמוֹ בַּעֲלֵם תַּמְסַחֲלִין בְּרֵאשִׁית מַחֲ"ע (ח"ד ס"ס קל"ב):

כַּעֲרוֹזָה לְעֵלִים מְבִיכָלִי יֵעַן מַעֲסַ וְיֵאמַר:

אֶךְ צְדִיקִים יוֹדוּ לְשִׁמְךָ יִשְׁבוּ יִשְׂרָאֵל אֶתְפִּילָה:

סדר תפלה עולת ראיה, הרב אברהם יצחק הכהן קוק.

כְּשִׁיּוּצָא מִבֵּית־הַכְּנֶסֶת.

יֵשֵׁב מַעֲסַ וְיֵאמַר:

אֶךְ צְדִיקִים יוֹדוּ לְשִׁמְךָ יִשְׁבוּ יִשְׂרָאֵל אֶת פְּגִיָּה:

סדר אבותינו, נוסח יהודי מרוקו, (הסידור המקובל כיום על רוב יוצאי מרוקו)

252

שויתי יהוה אלהי לנגדי תמיד

שחרית

וַיִּתְפָּאֵר. וַיִּתְרוֹמֵם. וַיִּתְנַשֵּׂא. וַיִּתְהַדָּר. וַיִּתְעַלֶּה. וַיִּתְהַלָּל
שְׁמֶה דְקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. (עונים: אמן) לְעֵילָא מִן פְּלִ
בְּרַכְתָּא. שִׁירְתָּא. תִּשְׁבְּחָתָא וְנִחַמְתָּא. דְאִמְרִין
בְּעֵלְמָא וְאִמְרוּ אָמֵן. (אמן)

מנהגנו בימי ספירת העומר חוזרים על הספירה בלי ברכה

ואומרים: "היום כך וכך לעומר" (ראה הטעם באם למסרת 72)

יש קהילות שחוזרים על הספירה אחרי "ברוך ה' המבורך" כעמוד 248

נוהגים מיום ר"ח ניסן ועד יום י"ג בו מיד אחרי התפילה לקרוא פרשיות הנשיאים אשר חביבים לפניו יתברך כי כל נשיא ממשין שפע טוב לשבטו כל ימי עולם ובקריאת הפרשיות שלהם מעוררים קדושתם עליו עיין בזה יפה עיניים למהר"י כנפו (הפרשיות מובאות לקמן בתפילות לר"ח)

אחר כך כל הקהל אומרים: תקובל תפלתינו ברחמים וברצון מן השמים

ויש במקום זה אומרים: אך צדיקים יודו לשמך ישבו ישרים את פניך

בית חדש, או"ה סו"ס קל"ב

כתב מה"ר יעקב

פולק ז"ל על שם הרב מה"ר מנחם מלונדר"ש דמהא דאיתא בירושלמי דפרק תפלת השחר (ה"ו) שזריך לשהות אחר תפילה יוצר כדי הילוך ארבע אמות קודם תפילה מוסף לפיכך נראה שתקנו לומר תהלה בנתיים ליחידים ואגב היחידים תיקנו לומר אף בציבור אע"פ דיש שהות הרבה בקריאת התורה ובשאר דברים ומה שנהגו לומר קודם תפילה ג' אשרי יושבי זהו מפני שהוא לשון המתנה דהיו שזיהין שעה אחת קודם תפילה ולאחר תפילה היו שזיהין גם כן שעה אחת כדכתיב ישבו ישרים את פינך לפיכך נראה שתקנו לומר עלינו לשבח ואני רגיל לומר אחר התפילה מיושב ישבו ישרים דומיא דאשרי יושבי עכ"ל.

משנה תורה, ספר אהבה, סדר תפלות כל השנה

נהגו מקצת העם לקרוא בכל יום אחר תחנונים אלו שיר מזמור שהיו הלויים אומרים בבית המקדש באותו היום וקורין לדוד אליך יי' נפשי אשא כל המזמור. וקורין אמר רבי אלעזר אמר רבי חנינא תלמידי חכמים מרבים שלום וכו'. אין כאלהינו אין כאדוננו אין כמלכנו אין כמושיענו מי כאלהינו מי כאדוננו מי כמלכנו מי כמושיענו נודה לאלהינו נודה לאדוננו נודה למלכנו נודה למושיענו אתה הוא אלהינו אתה הוא אדוננו אתה הוא מלכנו אתה הוא מושיענו אתה תקום תרחם ציון כי עת לחננה כי בא מועד אך צדיקים יודו לשמך ישבו ישרים את פניך ויבטחו בך יודעי שמך כי לא עזבת דורשיך יי' כי כל העמים ילכו איש בשם אלהיו ואנחנו נלך בשם יי' אלהינו לעולם ועד.

סדר עבודת ישראל, רעדלהיים תרכ"ה (סדור יסודי שיש בו חכמב והרבה נוסחים מיוסדים עליו).

אחר עלינו יז לומר פסוקים אלו. ואם אינו יכול ללמדם מיד אחר עלינו נשום חזירת קודם יתום או יזר ביחוד, ילמדם קודם ללחו מנכ"כ.

אל-תירא מפקח פחאם ומשאח רשעים כי תבא: עצו עצה ורפרי דברו דבר ולא יקום כי עמנו אל: ועדוקנה אני היא ועדשיכה אני אסבל, אני עשירי ואני אשח ואני אסבל ואמלט:

אל תירא, פסוקים אלה אינם כבי' וכו', אך נוספו לומר ע"פ ספר זכרון ליון וע"פ ס' דליתא בעלדא אסחר דף קכ"ז גע' מרדכי ע' חינוקות יולמים טניה רנן, אשר להם אפרו לי פסוקים, פסח כולאון ואפר אל תירא מפקח פחאם (פס' ג', כ"ט), פתח סני ואפר עולו טכס ותופר (יפ' ט', י"א), פתח סלישי אפר ועד זקנה ארי וכו' (ס' ט"ו, ד'), ואפר מרדכי כי בארות טובות בארסו.

בזיולא טנה"כ ישנ טענו וילמר:

אך צדיקים יודו לשמך ישבו ישראלים את-פניך:

מטה משה, תלמיד המהרש"ל

ריז ואחר כך ישב מעט דגרסינן בפרק אין עומדין ב) שחסידים הראשונים היו משהין אחר התפלה דכתיב אך צדיקים יודו לשמך

ישבו ישראלים את פניך. ומורי' ז"ל כשהיה יושב אחר התפלה היה אומר פסוק זה אך צדיקים וגו' וכשקם לצאת היה משתחה פני ההיכל ואומר כי כל העמים הולכים בשם אלהיו ואנחנו נלך בשם ה' אלהינו לעולם ועד וכן הוא ברוק"ח. וביציאתו מב"ה היה חוזר ומשתחה בפתח ב"ה והיה אומר ה' נחני בצדקתיך למען שוררי הישר לפני דרכך כמו שכתב הר"ר יונה:

הוספות

בעניין מצוות
'אהבת ישראל'

איסור שנאת ישראל, ומצות אהבת ישראל

מספר דרך מצותיך - העוסק בטעמי המצוות
שכתב האדמו"ר השלישי לשושלת אדמו"רי חב"ד, רבי מנחם מנדל שניאורסון (ה"צמח צדק")

(קדושים) שלא לשנוא לחבירו, שנאמר לא תשנא את אחיך בלבבך. (ויקרא י"ט י"ז) (רל"ח). לאהוב כל אדם מיישראל, שנאמר ואהבת לרעך כמוך. (ויקרא י"ט י"ח) (רמ"ג): ידוע מאמר הלל הזקן להגר (שבת ל"א ע"א) דעלך סני לחברך לא תעביד זהו כל התורה כולה ואיך פירושה הוא כו' ובאמת אינו מובן כ"כ דהתינח במצות שבין אדם לחבירו אבל מצות שבין אדם למקום מא"ל ובפרט שבו ית' כתיב אם צדקת מה תתן לו (איוב ל"ה ז') כידוע, גם נודע מ"ש* שנכון לומר קודם התפלה הריני מקבל עלי מ"ע של ואהבת לרעך כמוך לפי שהוא יסוד גדול בעבודת ה', ולהבין ענינה:

א) הנה בטעמי מצות פ' קדושים כ' האריז"ל וז"ל כי כל ישראל סוד גוף א' של נשמת אדה"ר כנודע אצלינו (בס' הגלגולים פ"א ב') וכל א' מיישראל הוא אבר פרטי ומזה הוא הערבות שאדם ערב בשביל חבירו אם יחטא ולכן נוהג מורי ז"ל לומר פרטי הוידוים כו' כי כל ישראל גוף א' עכ"ל וביאור דבריו הוא שאדה"ר הי' כללות כל הנשמות כולם שבישראל (לבד מאותן שיבואו אחר התחי' ע"ש פ"ז) שהי' כולל כולם מהם נתלים בראשו מהם בזרועו כו' ועש"ז נק' אדם אדמה לעליון כי הוא בחי' כללית ונמשך מבחי' אדם דלעילא שכולל י"ס בבחי' פרצוף וכדכתיב בני בכורי ישראל (שמות ד' כ"ב), והנה מבואר במ"א בענין אדם דלעילא שהוא בחי' שם מ"ה דתיקון שיהיו הי"ס כלולים זמ"ז שחסד הי' כלול מגבורה וגבורה מחסד וכיוצא, משא"כ בתהו היו בבחי' פירוד זת"ז וההתכללות הזאת הוא ע"י המשכת שם מ"ה שממצחא שהוא בחי' א"ס הכולל כל ההשתלשלות ופרטי הנמצאים כי ממך הכל כתיב (דה"א כ"ט י"ד) ולכן הוא הגורם ג"כ ענין ההתכללות אחרי יציאתם אל הגילוי כאו"א בפ"ע וז"ש בת"ז שם מ"ה דאיהו ארץ אצילות כמו האורח שמחבר שני מקומות נבדלים ע"ש בארוכה (בביאור מאמר הזהר פ' יתרו דכל יומין מתברכי' בי' כו') ועד"ז יובן ג"כ בנשמות ישראל שהם קומה שלימה ביחד דהיינו נשמת אדה"ר שהיא כללותם והגם שיש בה רמ"ח איברים מיוחדים הרי הם כלולים זה מזה וכמו עד"מ בגוף אחד שהגם שהוא בהתחלקות ציור איברים ראש ורגלים וידיים וצפרנים מ"מ כל א' כלול מזולתו שביד יש חיות מעין הרגל ע"י הוורידים שנמשכו בו וכן בשאר כל האיברים וכנודע שמרפאים אבר א' ע"י הקזה בחבירו מצד עירוב הדמים וההתכללות הזאת באיברי הגוף ובחיות הנפש שבהם הוא מחמת כללות החיות שכולל כולם שהוא המאיר במוח שבראש שממנו נתפרדו כל א' לעצמו והוא כולל כולם ד"מ ההיולי כידוע ולכן המוח הוא המרגיש כל כאבי הרמ"ח איברים וכאב

היד עם הרגל שוים אצלו אדרבה לפעמים ירגיש המוח יותר כאב מכה שבצפורן מכאב
מכה שביד כנראה בחוש, ועד"ז הי' ההתכללות ברמ"ח איברי נפש אדה"ר זה מזה
מחמת מקור חיי נפשו שהוא מבחי' חכמה עילאה דאדם העליון בחי' א"ס ב"ה ששורה
ומתייחד בחכמתו שהוא וחכמתו א' ולכן נאמר בני בכורי וכמו הבן שהוא טפה ממזח
האב, אך אמנם לאחר שנתחלקה נשמת אדה"ר לשרשים רבים וכל א' נחלק לענפים
ולניצוצות רבות בגופות מיוחדות ה"ז כמשל האיברים שנפרדו זמ"ז ולא יכאב להיד
מכה שברגל המופרדת ממנו וכיוצא, אמנם הפירוד הזה הוא רק מצד הגוף אבל הנפש
לא נפרדה באמת וכולם מתאימות וכמשל היד שיש בה מוורידי הרגל והעין וכן ברגל
מן היד כו' וכיוצא ויש לה כאב עצום ברוחניותה מכאב העין כנ"ל במשל ולכן אמר
האריז"ל כל פרטי הוידוים שחטא א' מישראל שהרי הוא כאב אותו אבר שבו מושרשת
נפש אותו הישראל ומגיע הכאב גם לאבר העליון שמושרש נפש האריז"ל ובפרט מצד
מקור נשמותינו מוח האב וחכמתו ית' הכולל את כולם ומרגיש כאב כל הרמ"ח איברי',
ולכן נצטוינו ג"כ לאהוב כל אדם מישראל שהרי כל אדם כלול מכל נשמות ישראל כנ"ל
מן האיברים והרי א"כ בו יש זולתו ג"כ ויאהב זולתו כמוהו וכן הוא כלול בזולתו כנ"ל
בקיבור האיברים, וזהו ג"כ שצריך לקבל עליו מצוה זו קודם התפלה כדי שיוכל למסור
נפשו באחד שתעלה לפני ה' בבחי' מ"ן בק"ש וא"א להיות עלי' זו אא"כ תהי' שלימה
ובריאה דהיינו שתהי' כלולה מכל הנשמות שהוא כמו האבר שבריאותו הוא כשבריא
הוורידים שבו הכלולים מכל האיברים, שאז תעלה לרצון לפני ה' בחכמתו ית' שהיא
הכוללת כל הנשמות כולן כא' ממש, שלפי שהנשמה יש בה בהתכללות ג"כ מכולן
יכולה היא לעלות באור הכללי שהוא מקורן ושרשן, וההתכללות זאת הוא כשהאדם
מראה בעצמו ובגופו כן שאוהב רעהו כאיברים הכלולים זה מזה ושלי שלך כי עצמו
ובשרו הוא, משא"כ כששונא לא' מישראל בלבו הרי הוא מפריד מנפשו אותו חלק של
זולתו הכלול בו ודוחהו מעליו בשנאה זו ששונאו ומסלק רצונו ממנו וממילא יש פגם
וחסרון בנפשו שנחסר בו החלק הנ"ל ונעשה בעל מום כי באמת כל אבר פרטי כלול
מתרי"ג והיינו מהתכללות זולתו בו וע"י השנאה הוא מפריד ממנו אותו חלק הפרטי
ואז אינו יכול לעלות לרצון לפני ה' וכדכתיב אשר יהי' בו מום לא יקרב להקריב כו'
(ויקרא כ"א י"ז) שאא"ס ב"ה הכולל כולם לא יסבלנו מצד החסרון שבו שחיסר אותו
[האבר] הפרטי שהרי א"ס ב"ה כולל גם אותו וד"ל ולכן נצטוינו כמה ל"ת בהקרבת
בעלי מומים הן בכהנים הן בקרבנות עצמן כמ"ש בפ' אמור ונצטוינו ג"כ במ"ע להקריב
כל קרבן תמים כדכתיב תמים יהי' לרצון כו' (ויקרא כ"ב כ"א):

(ב) ואעפ"י שנת' היטב טוב טעם למצוה זו עדיין יש בזה עוד טעם נפלא בעוצם הטובה
שהאדם עושה לו ולכל העולם בקיום מ"ע זו ולהיפוך ח"ו כשמבטל מ"ע זו ועובר על
ל"ת של תורה דלא תשנא: והיינו עפ"י ביאור מאמר הלל הנז"ל שאינו מובן ג"כ למה

ביארו מ"ע זו בענין השלילה מה דסני עלך לחברך לא תעביד ולא אמר לו ההן שבה הנגלה מפשט הכתוב כד"א ותרחמיה לחברך כוותך. והענין כי דבריו אלה הוא פי' מצות ואהבת לרעך כמוך בענין עמוק, דהיינו כמו שאין אדם רואה חוב לעצמו אין הפירוש שאינו יודע כלל חובותיו אדרבה יוכל לראות ולהבין היטב עמקות פחיתותו יותר מראיית זולתו עליו שהרי זולתו אינו רואה אלא לעינים והוא יראה ללבב אלא הכוונה שאין החוב תופס מקום אצלו כלל להתפעל מזה וכאילו אינו רואה אותו כלל כי מפני האהבה הגדולה אשר הוא אוהב מאד א"ע על כל פשעיו שיודע בדעתו תכסה האהבה בבחי' מקיף שלא יומשך מן הידיעה לידי התפעלות במדות ולכן אין תופסים מקום כלל להתפעל מזה, וזהו שאינו רואה חוב לעצמו שנשקע ונתבטל בהאבה רבה המכסה על כל הפשעים בבחי' מקיף, וכאשר יראה זולתו על החוב שלו ויבין אותו ירגז מאד אע"פ שיודע בעצמו שאמת הוא והיינו לפי שעיקר רוגזו אינו על עצם הפחיתות שחבירו מדמה שקר שהרי יודע שאמת הוא רק על שידיעת חבירו את פחיתותו הוא בבחי' יש והתפעלות, משא"כ כשהוא יודע האהבה מכסה, וירגז על חבירו על ההתגלות שגילה חבירו החוב שלו מתוך הסתר וכסוי האהבה שהיתה מכסה עליו ולא היה נראה כלל ועתה אצל חבירו נראה ליש ודבר מה, וזהו מה דסני לך גילוי זה, לחברך לא תעביד שלא תראה חובותיו ופשעיו, הן במילי דעלמא בדברים שבין אדם לחבירו והן במילי דשמיא, ליש ודבר מה אלא יהי' האהבה שלך לו גדולה כ"כ עד שתכסה על הפשעים ולא תניח אותם מן הידיעה לבא להתפעלות במדות וכמו כאשר יהי' לאדם רצון ותשוקה נפלאה לחבירו מצד המשכה רבה ועצומה שמעצמות הנפש שיש לו אליו כל אשר יעשה לו רעות היפוך אהבתו לא יהיו תופסים מקום כלל ובטילים נגד האה"ר מים רבים לא יוכלו כו' (שה"ש ח' ז'), ולכן זהו כל התורה כולה שע"י התכללות נשמות ישראל אלו באלו והיו לאחדים ממש כאילו היא קומה א' לבד עי"ז גורם למעלה ענין נפלא שהוא יסוד ותכלית כל התורה כולה והוא ענין יחוד קוב"ה ושכינתו ששכינתו היא אימא תתאה ומטרוניתא מקור נשמות ישראל, כי הנה שופרי' דיעקב מעין שופרי' דאדם (ב"מ פ"ד א') ופי' שיעקב הי' כללות כל הנשמות הוא מעין שופרי' דאדם העליון שעל הכסא הוא מראה דמות כבוד ה' (יחזקאל א' כ"ח) כי חלק ה' עמו (דברים ל"ב ט') וכשמתכללים נשמות ישראל והיו לאחדים עי"ז נעשה אחד באחד שה' ית' מתייחד עם הישראל והיו לאחדים ואין האדם דלעילא רואה חוב לעצמו ואז הוא עובר על כל פשע של הישראל כמאן דמסתחי בימא רבא וכמ"ש לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל (במדבר כ"ג א') מפני שה' אלקיו עמו ואין האדם רואה עד"מ חובת עצמו וד"ל ואין פי' לא הביט ולא ראה שנעלמים ממנו ח"ו כי הכל גלוי וידוע ואפי' שיחה קלה כו' אלא כמ"ש וירא און ולא יתבונן (איוב י"א י"א) שאין נמשך מן הידיעה שלו שיודע אותם בדעתו ית' שאין לה גבול ותכלית לידי התפעלות במדות הגבורה כו' כי האהבה תכסה וכמ"ש ויסך אלוה בעדו (איוב ג' כ"ג) אלוה הוא אל ו"ה

שהוא חסד עליון המקיף כמ"ש בע"ח (שהוא לבוש הנשמה וחותמה ע"ש) משא"כ אם יש פירוד ח"ו בישראל כל אשר בו מום לא יקרב ויגרום למעלה בחי' פירוד ואז יהי' רואה את החוב ובפרט עליו שהוא המפריד רחמנא ליצלן מזה וברכנו אבינו כולנו כאחד ואז כולך יפה רעייתי ומום אין בך (שה"ש ד' ז') ונעשה בחי' יחוד קוב"ה ושכינתי' גילויי אא"ס במקור נשמות ישראל למהוי אחד באחד וז"ס תמים תהי' עם ה' אלקיך (דברים י"ח י"ג) כמו שה' אלקיך הוא עם כללות נש"י בחי' תם דהיינו הארת חכמה עילאה בכללות איברים דשכינתי' ואהבת לרעך כמוך ואין רואה חובותיו כמו"כ תהי' אתה תמים עם חביריך כדי שיהי' ה' אלקיך במס"נ באחד כמש"ל: וז"ש הלל ואידך פירושא הוא שהרי כל המצות הם לייחד קוב"ה ושכינתי' כידוע והרי עיקר היחוד אדם דלעילא בשכינתי' הנק' שופרי' דיעקב הוא תלוי בהתגלות האהבה אמיתית עד להיות כמוך ממש חלק ה' עמו כנ"ל, וזה נעשה ע"י קיום מצות ואהבת לרעך כמוך כנ"ל ושאר כל המצות הם כמו פירוש להסביר היחוד (דהיינו באיזו אופן יהי' היחוד אם חכמתו בחכמתו בתלמוד תו' ואהבה באהבה ושארי מדות ע"י שארי מצות וכמו שבאדם המתדבק ומתקשר עם חבירו סיבת ההתקשרות הוא האהבה האמיתית' והיחוד פעמים בדבור שמדבר עמו דברי חכמה ופעמים במדות בהתגלות אהבתו לו ופעמים במעשה בטובות גשמיות וכך יש רמ"ח מ"ע הם רמ"ח איברים דמלכא ובמצוה זו עיקר היחוד באבר זה ושאר הבחי' כלולים בו וכן עד"ז בשאר כל המצות) כמו מצות עטיפת הטלית שום תשים עליך מלך (דברים י"ז ט"ו) בחי' או"מ שיהי' כח להמקבל למס"נ באחד כי אם אין יראה אין חכ' (אבות פ"ג מי"ז) והיראה שאחר החכ' וכמ"ש אם אין חכ' אין יראה היינו ביטול במציאות מפני הקירוב כי מדת היראה היא כל הקרב קרב יותר, יותר תפול עליו הביטול משא"כ האהבה מרחוק תתגבר יותר ולכן אחר החכ' באחד תהי' היראה ביטול במציאות, ונקודת הרשימו ממנה יתלבש בהמקיף של הטלית היראה שמבחוץ שקודם לחכ' וכ"ז רק פי' להיחוד שהוא בחכ' שבנפש כשמוסר נפשו באחד שז"ס היחוד שעיקרו הוא ע"י מ"ע דואהבת שאז כולך יפה רעייתי ותמים תהי' עם ה' אלקיך וכמשנ"ת למעלה: ועוד יש לבאר טוב טעם למצוה זו דואהבת לרעך כמוך ובפרט לל"ת דלא תשנא כו' ע"פ מ"ש במ"א בפסוק החלצו מאתכם כו' לתת נקמת ה' במדין (במדבר ל"א ג') שקליפת מדין הוא שנת חנם וצ"ל נקמת הוי' במדין יעו"ש:

טעם קיום מצוות ואהבת לרעך כמוך קודם התפילה

מספר 'סדר תפילות מכל השנה - על פי נוסח האריז"ל עם פירוש המלות על פי דא"ח"

וביאור ענין מדת יעקב, הנה, מה שנקרא בריח התיכון כו', אין זה מצד שהוא אמצעי בלבד שנקרא תיכון, אלא מלשון תכנת עמודיה סלה כו'²⁰, דהנה כתיב²¹ כל דרך איש ישר בעיניו ותוכן לבות ה', ולפעמים אמר²² ותוכן רוחות ה' כו', פי' ותוכן זה היינו ג"כ מלשון תכנת כו'. והענין הוא, כי הנה אמרו רז"ל²³ בענין ברוך חכם הרזים כו', מה שנאמר ביהושע שהוא איש אשר רוח בו²⁴, כולל מכל מיני דיעות ורוחות בני אדם. כי רוחות בני אדם המה בחי' הדיעות והשכליים של כאו"א, שאין חכמת א' דומה לחבירו, ולא יש ב' שיהא השגות שלהם שוות, אלא זה משיג כך וזה משיג כך, וכאו"א מובדל מחבירו בהשגתו ושכלו, שהרי גם בענין א' ששומעים שנים יחד מרב א', זה משיג כך וזה משיג באופן אחר, וזהו מחמת שבגוף ועצם השגת שכל זה אינו דומה להשגת שכל חבירו כו'. וכן בהתפעלות הלב מחולקים ומובדלים כל א' מחבירו, יש מתפעל כך ויש מתפעל באופן אחר, לפי שהלב בהתפעלותו הרי נולד מן השכל, וכפי השגת השכל כך יתפעל הלב כידוע, ע"כ כמו שבשכל מובדל מחבירו כך בהתפעלות שנולדה מן השכל ג"כ אין א' דומה לחבירו כו'. וזהו כל דרך איש ישר בעיניו²¹, פי' כל א' וא' כפום שיעורא דיליה בשכלו דמשער בלבי' כך הוא מתפעל, כמ"ש בזהר²⁵ ע"פ²⁶ נודע בשערים בעלה, כל חד וחד לפום שיעורא דיליה מה דמשער בלבי' כו'. וע"כ מובדל כאו"א מחבירו, וכל דרך איש ישר מאד בעיניו, ודרך השגת והתפעלות זולתו זר בעיניו מאד ולא יוכל לסובלו כלל. אבל ותוכן כל רוחות ה'²², וכן ותוכן לבות ה'²¹, פירוש ותוכן הוא המשווה אותם ומקיים אותם להיות כולם בהשוואה אחת כללית, לכלול כל הנמצאים יחד בלתי פירוד והתחלקות כלל, כמו תכנת כו'²⁰, וכמו ושמים בזרת תכן כו'²⁷, שהוא ענין קיום כו'. וכך ע"י שם הוי"ה, שהוא מדת ת"ת דיעקב הנק' בריח התיכון, שהוא

הכולל כל הרוחות וכל הלבנות, ע"כ כל מיני השגות בני אדם וכל מיני התפעלותם משווה לכולם יחד כו', ועי"ז יש להם קיום חזק בלא נפילה כלל, וכמ"ש²⁸ אל אלקי הרוחות לכל בשר כו', וכענין חכם הרזים למטה כו', וכענין יהושע שנאמר בו איש אשר רוח בו²⁴, ואמרו ז"ל²⁹ שיכול להלוך נגד רוחו של כאו"א כו', והוא מדת ת"ת שהוא קו האמצעי הכולל הכל כו'. והיינו ותוכן רוחות, כל הרוחות דס"ר³⁰ נשמות ישראל, וכן ותוכן לבנות, כל התפעלות דס"ר כו', הוא ע"י שם הוי"ה דוקא, וד"ל. ומטעם זה צריך לקיים מצות ואהבת לרעך כמוך קודם התפילה כידוע³¹, כדי שיכלול עצמו בבחינת התכללות ואחדות אחת עם כללות נש"י, וישכון עליו שם הוי"ה שהוא התוכן כל הרוחות כו'. והוא בחי' יעקב, שהוא היפך מה"ד הגורמת הפירוד וההתחלקות להיות דרך זולתו זר בעיניו, אבל ע"י מדה זו נהפוך הוא שגם דרך זולתו יוכשר בעיניו כמו דרכו. ולכך אמרו ז"ל יעקב לא מת, לפי שאין ממדה זו סיבת יניקה לחיצונים כלל, אחר שאין נעשה מזה שום פירוד והתחלקות, כי מדה זו היפוך הפירוד כו', וד"ל.

אד, כדי שיגיע האדם למדה זו אין זה אלא ע"י מדת השפלות שמשפיל א"ע מאד, וכענין ונפשי כעפר לכל תהיה כו'³², שע"י זה יכול להתאחד גם עם היפכו, ונמשך עי"ז מדת הת"ת דיעקב שהוא מה"ר הכולל כל ההפכים כו'. ומה שצ"ל השפלות קודם התפילה דוקא, לפי שבתפילה הוא צריך למלאות חסרונו, כי ענין תפילה הוא ענין בקשה, ואין בקשה אלא כשחסר לו איזה דבר מה, ואין מילוי החסרון אלא על ידי מדת הת"ת, שאינו בא כ"א על ידי השפלות שגורמת האחדות כנ"ל, וד"ל.

וזהו ואני תפילה³³, פי' אני הוא בחי' מלכות שנק' אני³⁴, ולהיותה בבחי' התפשטות למטה להחיות רוח שפלים³⁵ נקרא תפילה³⁶, שתמיד מבקשת לעלות למעלה

למלאות חסרונה, ותפילה לשון דיבוק ג"כ, כמו נפתולי אלקים נפתלתי עם אחותי כו'³⁷. ואין עליית המלכות כ"א ע"י אתעדל"ת בכנ"י בתפלתם כשמבקשים למלאות חסרונם, אבל אין זה אלא כשיכירו חסרונם מצד שזולתו משלימו, ואין לו שלימות מצד עצמו, והיינו ע"י מדת האחדות שבאה ע"י השפלות כו' כנ"ל, וד"ל. ובדוגמת ענין זה הוא מ"ש³⁸ שימני כחותם כו', ומבואר במ"א³⁹ שהוא כמו החותם שוקע שעושה חותם בולט כו', כך ע"י השפלות גורמת הבליטה שהוא גילוי מדת יעקב הנ"ל.

וזהו פי' גואל ישראל שאומרים בתפלת י"ח, וכמארז"ל⁴⁰ דצלותא גואל ישראל לשון הוה, שתמיד הוא גואל, משא"כ גאל ישראל דקודם ש"ע לשון עבר, דקאי בגאולה דיצ"מ, אבל גואל ישראל דצלותא היינו עניין גילוי אלקות ברוחניות תמידית בכל דור ובכל זמן, כי בכל שעה שמתפללין כנ"י יש בחי' גאולה ברוחניות לכללות נש"י, שהוא ענין הארת משיח ממש, אלא שהוא ברוחניות ולא בגשמיות, ואם היו כל ישראל מתפללין בכוונה, ולא היה אור האהבה חולפת ועוברת אחר התפילה, היה בא משיח גם בגשמיות, אבל ברוחניות בכל תפילה יש בחינת גאולה דמשיח למעלה כו'⁴¹. והטעם הוא כי התפילה הוא ענין הארה א' עם בחי' הארה דמשיח, כי מלכא משיחא הוא בחי' מלכות, והתפילה הוא בחי' מלכות, כמ"ש ואני תפילה כנ"ל, וד"ל. וזהו פי' גואל ישראל דצלותא דתמיד הוא גואל לכללות נש"י, מפני שעיי"ז נמשך גלוי אלקות דמדת יעקב הנ"ל, ע"כ אמר גואל ישראל דוקא, וד"ל.

אגרות קודש

מספר 'אגרות קודש' חלק לו, הכולל אגרות קודש משנת תשד"מ:

אגרת יב'רצט

[תחילת טבת, ה'תשד"מ]

מובן שנכון במאד.

אמירת הריני מקבל עלי כו' לרעך אינו חלק מהתפלה או שייך לענין תפלה דוקא, אלא ענין בפ"ע, ומפני כמה טעם (שנתבאר במק"א), סמכו אמירתו לתפלה (הראשונה היינו שחרית) ופירושה כפשוטה סתם מקבלה על כל היום כולו.

הפסוק אך צדיקים גו' שייך להתפלה "יודו לשמך" – ראה ברכות . . הובא בשו"ע אדה"ז . . ולכן אמירתה אחר כל תפלה ומכיון ששייך בכל היום כולו פשוט שכדאי להקדים אמירתו.

מובן כו': במענה לשאלה, האם בעת כינוס וכיו"ב של אנשים, נשים וטף, כדאי לומר אתם "הריני מקבל כו'", בכדי לזכות את אלו שאולי עוד לא אמרו זה. אמירת כו': מענה לשאלה, למה אין אומרים "הריני מקבל כו'" גם לפני תפילת מנחה וערבית (ע"ד שאומרים "אך צדיקים גו'" אחרי כל תפילה). ראה גם שיחת ש"פ אמור ש.ז.

בפ"ע: בפני עצמו.

שנתבאר במק"א: שנתבאר במקום אחר – ראה מאמרי אדה"ז – פרשיות ח"ב ע' תקצא, ובהנסמן שם ע' תתקמא ואילך. הפסוק אך צדיקים גו': תהלים קמ, יד. ברכות: לב, ב.

בשו"ע אדה"ז: בשולחן ערוך אדמו"ר הזקן - חאו"ח ר"ס צג.

אגרת יב'שסה

ב"ה, ט' אדר"ר, ה'תשד"מ
ברוקלין, נ.י.

הרה"ג הו"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ כו' מו"ה זאב שליט"א

שלום וברכה!

באיחור זמן הגיעני מכתב כת"ר מט"ו שבט עם המצו"ב, ואתו רב הסליחה
על איחור המענה,

..

בכבוד הראוי ובברכה

נ.ב. בתמהון הכי גדול קראתי במכ' אשר אמירת הכתוב אך צדיקים וגו' "
. . הוא מיחזי כיוהרא כו' שלהמוני עם יש למנוע מלעשות כן וכו' "

הראשון – ע"פ ידיעתי – שפס"ד "למנוע" מה שהרש"ל ואדה"ז ועוד
פס"ד "שצ"ל" –

אף שבמספר רב (באיכות וכמות) של סידורים השווים לכל נפש הכניסו
זה.

אין כוונתי כלל לשקו"ט בזה, כי אם אך ורק לשלול בהחלט קס"ד אפי'
דמדשתיק אודי לי' במקצת עכ"פ, ר"ל לומר היפך ח"ו וח"ו דפס"ד אדה"ז
בסידורו, ושמעיד אדה"ז: וכתב רש"ל שצ"ל פסוק זה.

'היום . . יום' ב' תמוז

רבינו הזקן כותב בסידורו: נכון לומר קודם התפלה הריני מקבל עלי מצות
עשה של ואהבת לרעך כמוך. זאת אומרת, אשר מצות אהבת ישראל היא
שער הכניסה, אשר דרך בו יכול האדם לבוא לעמוד לפני ה"א [ה' אלקינו]
להתפלל, בזכותה תקובל תפלת המתפלל.

הפצת הפסוקים במרוקו, והניגון המיוחד

מתוך חוברת 'מעיינות מפכים במרוקו'

בשנת תשד"מ פרצו כמה וכמה משברים בינלאומיים, והעולם סער. בשיחה פומבית לרגל י"ט כסלו, יצא הרבי, רועה הדור, במבצע על פיו יאמר כל יהודי לפני תפלת שחרית "הריני מקבל עלי מצות עשה של ואהבת לרעך כמוך", ואחרי כל תפלה "אך צדיקים יודו לשמך ישבו ישרים את פניך". הפנייה הייתה לכל יהודי ויהודי בלי הפרש באיזה נוסח הוא מתפלל.

הרבי הבהיר כי למרות שכאשר הרבי הקודם שלח את השלוחים למרוקו וטונים, הורה להם שלא ישנו מאומה במנהגי הקהילות המקומיות, וגם ה"חדש אסור מן התורה" בכל זאת הוא מבקש להוסיף את שני הקטעים

שכן באמת אין בכך שינוי, כי הדברים מופיעים בסידורי הרמב"ם, האריז"ל ועוד. התמימים נרתמו לעורר את מתפללי בתי-הכנסת, בתוך פחות מעשרים וארבע שעות לאמירת הדברים. מפאת החשיבות שהרבי האציל על המבצע, הועלה רעיון ללכת לבתי-הכנסת ולבתי-הספר ולהציע את הדבקת התיקון המבוקש בסידורי התפילה. למרות שנוסחם היה שונה מנוסח חב"ד, הרשו הרבנים והגבאים לבצע את התיקון, מתוך כבוד להוראת הרבי. המבצע מומש אפוא לא-מעט בזכות תמימותם ודביקותם ברבי של שלוחיו הצעירים.

נכון לומר קודם התפלה (דשחרית):
הריני מקבל עלי מצות עשה של ואהבת לרעך כמוך.
- Au début de la prière de Chahrit le passage suivant :
"HAREINI MEKABEL ALAI MITSVAT ASSE CHEL VEAHAVTA LEREA-KHA KAMOKHA"
~ ~ ~
ולאחרי התפלה יאמר :
אך צדיקים יודו לשמך ישבו ישרים את פניך (ההלים קימ)
- A la fin de la prière :
"AKH TSADIKIM YODOU LICHME-KHA YECHVOU YECHARIM ETE PANEKHA".
CENTRE DE LA JEUNESSE
OUFARATSTA - LUBAVITCH
174, Bd. Ziraoui 27\ Rue Verlet Hanus
Casablanca, Maroc.

המדבקה בסידורים

היהודים במרוקו הופתעו לשמע ממצאי מחקר שערך הת' אליעזר אבצן אשר גילה כי בסידורים עתיקים מאוד של יהודי מרוקו, בני מאתיים

ושלוש מאות שנה, הופיעו הקטעים "הריני מקבל" ו"אך צדיקים". זה כמובן תרם להצלחת המבצע.

בכך עדיין לא הושלמה המשימה. התלמידים השלוחים ביקשו להנחיל את התיקון לילדי צבאות ד' כדי שייחקק בתודעתם. הם הצמידו לחן פופולרי למילים "הריני מקבל" ו"אך צדיקים". את השיר הזה שרו בכנסים ובחוגים, והילדים פשוט אהבו לשיר אותו שוב ושוב, חזור ושור. היה זה מארש ניצחון שחיילי מרוקו שרו בצאתם לקרב נגד צבא אלג'יריה השכנה על נתח שמן של מדבר הסהרה בימי המלחמה הקשים שחוו שתי המדינות. התמימים ביקשו להעלות את המארש לקדושה בדומה להפיכת ה"מרסיי" הצרפתי.

ההפתעה שעליה לא חלמו נכונה להם כעבור מספר חודשים. קבוצת השלוחים ששבה לקראת שמחת תורה תשמ"ה עם תום עידן השליחות הביאה כמה מהילדים שהתקרבו במידה ניכרת ליהדות, אל הרבי. במוצאי שמחת-תורה, עברו הבחורים עם הילדים יחדיו בחלוקת 'כוס של ברכה'. לפתע, בעודו מוזג את יין הברכה סימן הרבי שיעלו וישירו לפניו את הניגון "הריני מקבל" בנוכחות כל הקהל...

לזכות
רפא-ל צבי בן אסתר רעשא
ומאיר אליעזר בן חנה
שיחיו

להצלחה בכל
בגשמיות וברוחניות

